

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • FINANCA • INDUSTRIJA • OBRT • KMETIJSTVO

LETO X ŠT. 214

PETEK, 2. DECEMBRA 1955

TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

Ne odbijajte sodelovanja!

Povojno vodstvo tržaške Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo, ki mu je načeloval kap. A. Cosulich, ni moglo kljubovati organiziranemu navedenemu vodstvu, ki je postavilo visoko nad tržaško gospodarsko stvarnost in ki je bilo prepričano, da najbolje zavaruje koristi veleindustrije in kapitala, ako samo visoko vinli zastavijo irendentizma, se je dvignila vsa tržaška demokratska javnost. Ko je s to pomotelnostjo se krščanska demokratska stranka in zahtevala obnovitev vodstva zbornice, ni mogla rešiti g. Cosulich, ki jo koalicijske liberalne stranke, ki so se skupaj na vladi. Tržaška glasilo krščanske demokratske stranke »La Proraj« je pravzaprav neustojeno zabrusilo g. Cosulichu, da se politični razporeditev, da danes, ko je Italija prevzela upravo Tržaškega ozemlja, ni v aktualno vprašanje obrambe svobode in državnih koristi, kakor je bilo v tistem času, ko je za časa anglo-ameriške vojske uprave g. Cosulich ob vsaki priložnosti zastavljal svojo avtoriteto za stvar tržaškega irendentizma, da priključitev Trsta k Italiji. Vodič italijanskih liberalcev Malagodi je zaman skušal rešiti g. Cosulicha celo grožnjo, da bo razbil koalicijo in izbral vladno krizo.

Pravzaprav to obračunavanje med vladnimi strankami ne zadeva bistvene koristi ne tržaškega gospodarstva, ne koristi tržaških Slovencev posebej, ampak je težko ugotoviti, v čem se razlikuje program krščanske demokratske stranke glede Trsta od programa liberalne skupine. Glasilo kiščanske demokratske stranke sicer poudarja, da morajo tudi pri vodstvu Trgovinske zbornice pri izražanju ljudske sil in sredstev, ki so mu, medtem ko je doleži velekapital, organiziran v liberalni stranki. V resnici se je tudi pod očitno demokratske stranke po vojni preoblikovali v demokratske stranke, ki so se združili v Trgovinsko zbornico, ki je imenovala novega vodstva v skladu z demokracijskimi načeli. Trgovinske zbornice in novega predsednika bomo lahko sodili samo po delu; nikakor jim ne bomo mogli a priori odrediti ali razumevanja za neposredno koristi tržaškega gospodarstva, kakor za zahtevo po proizvodni, za (esnejsje in neposredne) s gospodarstvom sodelovanje z Jugoslavijo. Radi ugotavljamo tudi, da sta v novi izvršni odbor bila vključena predstavnika male industrije in trgovcev, da drobno ter da se je tako novo predstavnost razširilo iz ožjega kroga velekapitala. Toda ali je mogoče trditi, da pri imenovanju novega vodstva res prevladali po demokracijskih načelih, ki so v novi izvršni odbor poklicali predstavnika slovenskih kmetov, ki so v Tržaškem v ogromni večini in po vsej dolžini z malimi izjemami vsi obdelovalni zemljo? In vendar je po zakonodajnem odboru poleg mesta za kmetijstvo tudi mesto za predsednika neposrednih proizvajalcev zemlje. Glede izjave njene predstavnika bi g. vladni kositer ne bil prav nič v zgradbi; saj kmetije organizirani v Kmetijski zvezi in v Zvezi malih posestnikov. Oboje pa sta slovenska gospodarsko-kulturna zveza.

Se drugo vprašanje moramo postaviti v imenu načela demokracije. Ali se imenuje novega izvršnega odbora Trgovinske zbornice spravili v sklad z načelom, ako sploh ni v odboru nobenega Slovence — ne predstavnika kmetov ne trgovcev ali obrtnikov? Ti nam tudi svoje »Slovensko gospodarsko združenje«, čemu to plemenito razumevanje, ta diskriminacija?

Novi predednik je izjavil, da bo pri imenovanju predstavnikov v posamezne sekcije upošteval željo slovenskih kmetov. Če bo upošteval želje tudi o vseh slovenskih pridobitnih krogov, bo vsaj o neke mere — gre za pomembno področje mesta — popravil krivico, ki je bila storjena Slovincem pri imenovanju novega vodstva.

Tržaški Slovenci so ob vsaki priložnosti poudarili, da so lojalno priznali položaj, ki je nastal po nastopu italijanske uprave, in da so pripravljeli sodelovati za skupni prosperitet tržaškega gospodarstva in pomiriti duhovni izmed najbolj kritičnih točk v njegovem razvoju. Krivico in politično popolno zgrešeno bi bilo sistematično oditi od njihovo dobro voljo. Nas človek ne more večno biti samo predmet raziskave, ki mu veleindustrija jemlje pravico, ne da bi mu bila na pristojnem mestu in v oddolženem trenutku priznana primerna beseda.

Novo vodstvo Trgovinske zbornice
Generalni vladni komisar za Tržaško ozemlje dr. Palamara je po dveh mesecih ostre polemike v tržaških listih in med samimi člani imenoval novo vodstvo Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo v Trstu. Za predsednika je bil imenovan vseučiliški profesor Pier-paolo Luzzatto Fegiz. Člani izvršnega odbora so: dr. Leo Paschi, predstavnik kmetij; Floriano Zigliotti, predstavnik trgovine na drobno; Alberto Cacciari, predstavnik industrije; prof. Pier-florin, predstavnik male industrije; dr. Nicola Martinoli (Martinolich), predstavnik ladjedelniške industrije; dr. Brunner, predstavnik kmetijstva (pospeševalnik); dr. Eugenio Dario Traina, predstavnik neposrednih proizvajalcev zemlje; Giorgio Valentin, predstavnik obrtnikov, in Livio Perrelli, predstavnik delavcev.

Na štikovni konferenci je novi predsednik zlasti naglasil, naj Tržaščani ne pričakujejo od novega vodstva čudežev, ker je zbornica samo koordinativni organ in so njene naloge omejene. Mnogo je odvisno od razpravljanja, ali bodo Tržaščani branili svoje koristi s skupnim nastopom.

SMERI JUGOSLOVANSKE ZUNANJE TRGOVINE

Izvoz kmetijskih pridelkov nazaduje, izvoz industrijskih proizvodov narašča

Jugoslavija izvažajo največ v Italijo

Beograd, novembra 1955
Po zadnjih uradnih podatkih, ki jih objavlja »Index«, publikacija Zveznega zavoda za statistiko in evidenco v Beogradu (štev. 11/1955), je jugoslovanski izvoz v prvih devetih mesecih letošnjega leta približno na ravni lanskega leta znašal 50,3 milijarde deviznih dinarjev, nasproti 50,7 milijarde deviznih dinarjev v istem obdobju lanskega leta. Uvoz je na drugi strani v prvih devetih mesecih letošnjega leta precej narasel, in to do 73,3 milijard deviznih dinarjev na 103,9 milijard deviznih dinarjev. (Vsa ostvarjena devizna sredstva so prenašana v dinarje po uradnem paritetu, tj. 1 ZDA dolar velja din 200). S tem je vrednost jugoslovanske blagovne izmenjave v obeh smereh v prvih devetih mesecih letošnjega leta dosegla višino 154,2 milijarde dinarjev nasproti 124 milijard dinarjev v ustreznem razdobju lanskega leta.

Vendar je v letošnjem uvozu udeleženo precej več blaga, ki je bilo plačano s sredstvi tripartitne ekonomske pomoči s strani vlad ZDA, Velike Britanije in Francije. Tako se za obseg uvoza iz teh sredstev zmanjša pasivni saldo jugoslovanske trgovinske bilance. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bilo iz sredstev tripartitne ekonomske pomoči uvoženega blaga v vrednosti okrog 32,5 milijard deviznih dinarjev (nasproti 19 milijard dinarjev v ustreznem razdobju lanskega leta) ali kot okrog 13,5 milijarde dinarjev več kot v prvih devetih mesecih lanskega leta.

Uvoz, ki ni bil plačan iz sredstev tripartitne ekonomske pomoči znaša torej v letošnjem letu 71,4 milijarde dinarjev, (nasproti 54,3 milijarde dinarjev v ustreznem razdobju lanskega leta). Razlika predstavlja takomenovani pasivni »komercialni« saldo jugoslovanske trgovinske bilance v višini 21,1 milijarde deviznih dinarjev (nasproti 3,6 milijard deviznih dinarjev v prvih devetih mesecih lanskega leta). Osnovni vzrok izvoza na isti ravni kot v lanskem letu leži v zmanjšanem izvozu poljedelskih pridelkov, katerih lanskega leta zaradi suše v najplodnejših predelih države ni bilo uspešno. Izvoz poljedelskih pridelkov brez proizvodov industrije obkapa znaša v letošnjem letu samo okrog 13,3 milijarde dinarjev (nasproti 17,3 milijarde dinarjev v prvih devetih mesecih lanskega leta), kar je za okrog 4 milijarde dinarjev manj kot v prvih devetih mesecih lanskega leta. Zmanjšanje je bil izvoz živine in proizvodov živilarstva, nadalje sadijstva, žitaric in ostalih prehranjevalnih proizvodov.

Na drugi strani se je pa precej povečal izvoz proizvodov jugoslovanske industrije, in to za okrog 3,6 milijarde deviznih dinarjev vključno z izvozom proizvodov tobačne industrije. Glede na industrijsko proizvodnjo oziroma na povečanje industrijske proizvodnje v prvih devetih mesecih letošnjega leta (za okrog 19%) v odnosu na industrijsko proizvodnjo v ustreznem razdobju lanskega leta tudi izvoz industrijskih proizvodov ni na tisti višini, ki bi jo lahko dosegel, če upoštevamo zabeleženi razmah industrije. Povečana proizvodnja industrijskega sektorja gospodarstva je bila namreč pretežno absorbirana s strani domačih potrošnikov, predvsem ostalih več proizvodnje, ki so se razvile v lanskem letu. Tako je precejšen del proizvodov industrijskega sektorja v predelanih nekovinskih proizvodov (cement itd.) absorbirala povečana gradbeno dejavnost, dočim je zmanjšanje izvoza proizvodov tekstilne industrije bilo rezultat restriktivnih ukrepov, da bi se zmanjšal izvoz in zadovoljile potrebe notranjega trga. Na drugi strani se je pa precej povečal izvoz proizvodov hranevaste metalurgije (baker, svinca itd.), nadalje izvoz proizvodov črne metalurgije, kemične industrije, proizvodov lesnega sektorja in podobno.

Prvo mesto v jugoslovanskem izvozu zavzema Italija v prvih devetih mesecih letošnjega leta in to z 8,7 milijard deviznih dinarjev (nasproti izvozu v prvih devetih mesecih lanskega leta v Trst in Italijo skupaj 7,2 milijard deviznih dinarjev), kar predstavlja povečanje za okrog 20%. Na drugem mestu je Zahodna Nemčija s 7,2 milijardami dinarjev (nasproti 10,3 milijard deviznih dinarjev v lanskem letu, ko je Zahodna Nemčija bila na prvem mestu).

V daljnem letu 1807 se je človek osvobodil večstoletne odvisnosti od vetrov: dobil je prvo ladjo na parni pogon. Bila je to ladja Roberta Fultona, ki je brez vesel ali jader, s strojem na parni pogon prvič v zgodovini preplula razdaljo med mestoma New York in Albany po reki Hudson. Imela je ob vsaki strani kolo, ki nas spominja na kolesa pri mlinskih na vodo. Kolesi je pogonjal parni stroj. Z njo se je začelo novo obdobje plovbe in temeljitja preučevanja brodarskega.

Človeški rod, ki je bil glede plovbe tisočletja vezan na svoje mišice in na naklonjenost vetrov, je sprejel novi stroj z mnogimi pridržki in gledal nanj še dolga desetletja z nezaupanjem. Bil si to ljudje, ki so parnemu stroju rokavali, ki je kratko življenje, kajti stroj je imel razne hibe, bil je podvržen gostim okvaram in sploh zapleten in nagajiv. Le z velikim trudom si je parni stroj utiral svojo pot.

Ko je 20 let pozneje Josip Risti izumil vijak, so ljudje na parni stroj še vedno gledali z veliko skejo. Odpor proti njemu je bil velik in uveljavljali stroj prav počasi. Šele sredi 19. stoletja je parni stroj začel prevzemati vodstvo, zagospodaril v plovi in vladal nato nad sto let. Vijak je pustil kolesa daleč za seboj in danes lahko

Povečanje blagovne izmenjave med Jugoslavijo in Italijo je rezultat visoke komplementarnosti gospodarstva obeh držav in normaliziranih vzajemnih odnosov, ki so bili urejeni z letošnjimi državnimi pogodbami. Na ugoden razvoj izvoza v Italijo je vplival tudi liberalnejši italijanski uvozni režim, kar zadeva precej jugoslovanskih izvoznih artiklov. Tretje mesto v jugoslovanskem izvozu v prvih devetih mesecih letošnjega leta pripada Združenim državam Amerike, ki so lansko leto bile na petem mestu. Letos je Jugoslavija izvozila v ZDA blago v vrednosti nad 5,3 milijarde deviznih dinarjev (nasproti 4,7 milijarde v ustreznem razdobju lanskega leta). Nato sledi naslednje države: Velika Britanija z 4 milijardami dinarjev (nasproti 4,9 milijarde v ustreznem razdobju lanskega leta), Avstrija s 3,2 milijarde dinarjev (4,3 milijarde v lanskem letu), ZSSR z 2,3 milijarde, Turčija z 2 milijardami, Švica z okrog 2 milijardami, Brazilija z okrog 2 milijardami itd.

Glede izvoza v prvih devetih mesecih letošnjega leta, gledanega po kontinentu, se opažajo pozitivne tendence njegove smeri. Precej se je namreč povečal izvoz v dežele Azije, in to do 1,8 milijard deviznih dinarjev v prvih devetih mesecih lanskega leta na 2,6 milijarde deviznih dinarjev v letošnjem letu. Povečal se je tudi izvoz v dežele Južne Amerike in to do 1,9 milijarde na 2,5 milijarde dinarjev v letošnjem letu, v afriške dežele do 1,1 milijarde na 1,3 milijarde dinarjev, v Severno Ameriko do 4,7 milijarde v prvih devetih mesecih lanskega leta na 5,5 milijard dinarjev v letošnjem letu. Na drugi strani je padel izvoz v evropske dežele, in to do 41,2 milijarde v prvih devetih mesecih lanskega leta na 38,4 milijarde dinarjev v letošnjem letu.

Razumljivo je, da je povečanje izvoza v dežele Azije, Afrike, Južne Amerike predvsem rezultat povečanja izvoza industrijskih proizvodov, ker so te dežele predvsem kupci indusrijskega

blaga in izvozniki poljedelskih artiklov. Zmanjšanje izvoza v evropske dežele je pa rezultat splošnega zmanjšanja izvoza jugoslovanskih poljedelskih prehranjevalnih artiklov zaradi slabe letinske konice 1954 leta. Glavni kupci tovrstnih proizvodov, kakor na pr. koruze, ki jo letos Jugoslavija praktično ni izvažala zaradi lanske suše, so zahodno-evropske dežele. Do občutnega povečanja jugoslovanskega uvoza v prvih devetih mesecih je prišlo zaradi nujnosti povečanja uvoza prehranjevalnih artiklov. Lanska slaba letina ni imela za posledico ne samo zmanjšanje izvoza nekaterih poljedelskih proizvodov, temveč tudi nujnost uvoza velikih količin prehranjevalnih proizvodov. Tako je Jugoslavija uvozila v prvih devetih mesecih letošnjega leta za okrog 16,3 milijarde deviznih dinarjev več prehranjevalnih proizvodov kot v ustreznem razdobju lanskega leta. Povečan je bil uvoz pšenice, sladkorne, maščob, čaja, riža in južnega sadija.

Poleg tega je povečan tudi uvoz surovin, na pr. bombaža. Samo za potrebe tekstilne industrije je bilo uvoženega več reproduktivskega blaga kot v ustreznem lanskem razdobju in višini okrog 7 milijard deviznih dinarjev. Povečan je bil tudi uvoz kemičnih proizvodov, katere Jugoslavija ne proizvaja; nadalje proizvodov elektroindustrialije, a zmanjšanje je bil uvoz proizvodov črne metalurgije, nekovin itd. Prvo mesto v jugoslovanskem uvozu zavzemajo ZDA z okrog 40 milijardami dinarjev (več kot 30 milijard dinarjev odpade na uvoz blaga iz tripartitne ekonomske pomoči), nato sledi Zahodna Nemčija z okrog 13 milijardami dinarjev. Na tretjem mestu je Italija z 9,5 milijardami deviznih dinarjev. V lanskem jugoslovanskem uvozu je Italija skupaj s Trstom zavzemala tudi tretje mesto, vendar s samo 5 milijardami dinarjev. To pomeni, da se je v prvih devetih mesecih letošnjega leta uvoz iz Italije povečal absolutno in relativno.

TEKMA ZA JEKLO IN PREMAG

Te dni se je zaključilo zasedanje skupščine Evropske skupnosti za premo in jeklo, katere se je udeležilo 70 parlamentarcev iz šestih zahodnih držav (Francije, Italije, Belgije, Zahodne Nemčije, Holandije in Luksemburga). Predsednik »Visoke oblasti«, to je izvršnega odbora skupnosti Francoz René Mayer je poročal o delu Skupnosti.

Na zasedanju je bilo mnogo govora o vprašanju dobave premoga (tis in evropskim državam, ki nabavljajo premog v Angliji, ker v zadnjem času pojema izvoz angleškega premoga zaradi zmanjšane proizvodnje. Ob tej priložnosti prihaja v velikem delu francoskega tiska do izraza zadovoljstvo, da se je uresničilo Schumanov načrt iz leta 1952 z ustanovitvijo Skupnosti za premo in jeklo. To zadovoljstvo ne izvira toliko iz ugotovitve, da si je tako francoska industrija v Loreni zagotovila redno dobavo premoga iz Porurja, kolikor iz dejstva, da je bilo mogoče z ustanovitvijo Skupnosti spraviti pod nadzorstvo nemško proizvodnjo jekla.

Čez pet let 140 milijonov ton jekla v Ameriki

Zmogljivost ameriške jeklarske industrije se je v zadnjih petih letih povečala za eno četrtino. Kljub temu se sedaj pripravljajo družbe trusta USA Steel, da bi zmogljivost svojih podjetij še povečale približno za en milijon ton na leto. V Detroitu, Houstonu in Birminghamu naj bi nastala nova podjetja. V ta namen bi bilo treba potrošiti okoli pol milijarde dolarjev.

Vrsta drugih podjetij se pripravila predvsem na razširitev dosedanjih obratov, ker je ta način povečanja zmogljivosti cenejši kakor graditev povsem novih obratov. S povečanjem še obstoječih obratov znaša strošek za povečanje zmogljivosti za eno tona jekla z gradnjo novega objekta potreben izdatek 250 milijonov dolarjev bi te dežele povečale zmogljivost tovarn za 3 milijone ton na leto. Približno za 1,5 milijona ton bi se povečala samo zmogljivost podjetij Republic Steel; Jones and Laugh-

lin bo povečala svojo zmogljivost za 700.000 ton, medtem ko bodo družbe Whiting, National Steel, Inland Steel in Armco potrošile vsaka po 40-65 milijonov dolarjev. Tem podjetjem se namestijo pridružiti tudi Bethlehem Steel. Tako računajo, da se bo zmogljivost ameriških jeklarn v petih letih dvignila za 17 milijonov ton, in sicer od sedanjih 126 na 143 milijonov ton.

Zakaj napreduje sovjetska proizvodnja jekla

V londonskem Institutu za železo in jeklo (Iron and Steel Institut) je Robert Shone predaval o svojih vtisih s potovanja po Sovjetski zvezi. Dejal je, da proizvodnja jekla v Sovjetski zvezi hitreje napreduje kakor v zahodnih državah. Na storilnost sovjetskega delavca vplivajo propaganda in nagrade kot dodatek k rednim plačam. Delavci zaslužijo 600-2000 rubljev na mesec, izjemoma pa tudi do 6.000 rubljev. Ravnatelji prejajo do 7.000 rubljev, to je več kakor polovica tega predstavljajo nagrade. Davki znašajo največ 13% in v skupnem znesku 1000 rubljev na mesec. Ako bi angleški delavec hotel biti tako nagradjen bi moral prejemati povprečno 12.000 funtov šterlingov na leto (1 funt šterling velja okoli 1700 lir).

Velika prednost sovjetske jeklarske industrije je v tem, da ima železno rudno na razpolago poceni. Se postavimo vrednost valut tako, da 20 rubljev velja 1 funt, se plače delavca in angleškega delavca izenačijo. Ako vzamemo ta ključ za osnovo, stane sovjetsko jeklarsko industrijo železna ruda tretjino cene, po kateri uvažva Vel. Britanija železno rudno; toda v Rusiji je premog ruder, prav tako petrolej, katerega primanjkuje. Na podlagi omenjenega ključa je cena sovjetskega jekla približno enaka angleškemu ceni.

V Sovjetski zvezi so cene v nemehačnem hitenju višje kakor v Anglijskem. V razmerju s plačami je hrana trikrat dražja kakor na Anglijskem in cene obkole verjetno 4-krat višje. Ta razlika nastaja zaradi splošne manjše storilnosti, verjetno pa še bolj zaradi namerne davčne vladne politike.

Sovjetska industrija se je lahko tako

V Braziliji vlada še vedno velika politična napetost, čeprav postaja položaj jasnejši, odkar je brazilski senat odbil zahtevo podpredsednika Filha, da se vrne na oblast kot poslovodni predsednik Cafe Filho je kot podpredsednik prevzel v Braziliji oblast, ko je vojska, zlasti letalstvo 24. avgusta 1954 prisililo predsednika Getulija Vargasa, ki bi mu stekel mandat oktobra 1955, da odstopi. Zaradi tega nasilnega udara je Vargas še tisto noč izvršil samomor. Kakor znano, je bil pri okoliških volitvah letov izvoljen za predsednika Kubiček, ki po ustavi prevzame po 31. januarja 1956. Nekateri oficirji so hoteli vreči Kubička, še preden bi prevzel oblast. Nato je gen. Tol, Kubičkov pristav, izvršil državni udar in odstavil bolehnega Filha. Ta je v zadnjem času zopet poskusil, da bi se povzpел do oblasti, toda senat je njegovo zahtevo odbil. Zda voj posledice predsednika republike Nereu Ramos, predsednik posebne senatne komisije. Poslanska zbornica je tudi nastopila proti Filhu. V deželni vlada obsešno stanje. Ki je bilo proglašeno, da bi preprečili vsak poskus nasprotnikov Kubička, ki je bil izvoljen z demokratičnimi glasovi, da bi prevzel predsedniško mesto.

Turčija zelo zadolžena

Nemški listi poročajo iz Carigrada, da se je Turčija v trgovini z Zahodno Nemčijo zadolžila za 45 milijonov dolarjev. Turki nameravajo ta dolg poravnati z izvozom jeklenca; tako so že zaključili kupčijo za izvoz 100.000 ton po 64,25 dolarjev Fob za tona. To bi zneslo 6 milijonov dolarjev. Nadalje nameravajo izvoziti 50.000 ton trde pšenice, s čimer bi izkupili 5 milijonov dolarjev. Izvoz li bodo tudi okoli 20.000 ton bombaža.

Turški dolg nasproti Evropski plačilni zvezi znaša okoli 150 milijonov dolarjev. Ostal je še vedno na isti višini kot lansko leto. Turške dolge nasproti vsem trgovskim partnerjem cenijo na 250 milijonov dolarjev. Turčija si prizadeva, da bi od Američanov izposlovala dolgoročno posojilo, s katerim bi se rešila iz sedanje zagate. Zadolžitve v višini 250 milijonov dolarjev predstavlja 75% vrednosti vsega turškega izvoza v lanskem letu. (Na drugem mestu poročamo, da so finančne težave povzročile najnovejšo vladno krizo v Turčiji).

NEMSKA INDUSTRIJA NA SREDNEM VZHODU

Združenje nemških izvoznikov v države Bliznjega in Srednjega vzhoda je Stuttgartu priredilo »Dan Bliznjega in Srednjega vzhoda«. Na tem sestanku so ugotovili, da se je izvoz iz Zah. Nemčije v muslimanske države in Grčijo od leta 1951 povečal za 6-krat. Vrednost tega izvoza znaša zdaj je po okoli 550 milijonov nemških mark. V zadnjem času je nemška ekspanzija naletela v teh državah na sovjetsko konkurenco.

ITALIJANSKI DRŽAVNI DOLG

V mesecu septembru tega leta je — kakor poroča »Agenzia economica finanziaria« — italijanski notranji državni dolg narasel na 437 milijard 42 milijonov lir. Od 31. avgusta do 30. septembra je porastel dolga znašalo 151 milijard 475 milijonov lir. V primeri s položajem 30. septembra 1954 je notranji italijanski dolg narasel za 341 milijard 94 milijonov lir.

razvila zaradi omejitve notranje potrošnje. Sovjetski delavci se je sprijaznil z življenjsko ravnijo, ki je za polovico nižja kakor življenjska raven angleškega delavca. Kljub temu je dosegel približno isto storilnost kakor angleški delavec. To je sovjetski industriji omogočilo, da svoje izdelke pošilja na svetovni trg po nižjih cenah.

Ali dela veleindustrija v korist potrošnika?

Zanimiva javna razprava v Rimu

V dvorani rimskega »Collegio Romano« sta se javno spoprijela predstavnik italijanske industrije dr. Angelo Costa, bivši predsednik Zveze italijanskih industrijcev, in Ernesto Rossi, pisec knjige »I padroni del vapore« in zagovornik koristi italijanskih potrošnikov. Kakor rečeno, je bila razprava javna in je kot takšna zbudila zanimanje ne samo prisotnih, temveč tudi širše italijanske javnosti. Razprava je trajala kar tri ure; vodil jo je znani italijanski gospodarstvenik Ugo La Malfa. Omenjena knjiga je izšla julija meseca. Med tem časom je dr. Costa zbiral podatke, da bi javno pobil obtožbo svojega nasprotnika, češ da italijanski industrijci delajo proti koristim italijanskih potrošnikov.

A. Costa je priznal, da ta obtožba lahko drži samo navedbo pro 1 nekaterim industrijcem; vendar ni mogoče obtožiti italijanskih industrijcev v celoti. G. Rossi je takoj pripomnil, da je v svoji knjigi mislil samo na veleindustrije. Ti hočejo moč, ki jo predstavljajo njihova podjetja, izkoristiti tudi politično in si ustvariti monopolni položaj. Prav očitno, da si veleindustrije hočejo omočiti svoje postojanje s političnim vplivom, predstavljajo glavno obtožbo v Rossijevo knjigo. Rossi je tudi obtožil veleindustrije, da so pripomogli k razvoju fašizma in da so bili verjetno glavni krivci, da se je fašizem polastil oblasti. Na to ob obzbo je Costa odgovoril, da bi prav tako lahko obtožili tudi druge stanovne, kakor n. pr. učitelje, duhovnike, profesorje in delavce, da so pripomogli s svojim delom ali s svojo pasivnostjo k razvoju fašizma.

Nato je Rossi odgovoril, da je odgovornost posameznega državljanca v razmerju z njegovim dejanskim vplivom, ki ga lahko izjavja na potek političnega življenja. Ni dvoma, da je vpliv veleindustrije neprimerno večji kakor vseh ostalih slojev. Poslušalci so splošno mirno prisostvovali razpravi; večina je bila iz krogov italijanske industrije. Le ko je hotel Rossi obširneje razlagati svojo trditve, da pada na veleindustrije glavna odgovornost za razvoj fašizma, so ga ti prekinili z mirnim.

Zelo živla je bila razprava o vprašanju državnih in zasebnih monopolov. G. Costa je branil zasebne monopole, češ da so bolj ekonomični kakor državni, ki imajo slabo upravo. Dolgo je sploh zanikal obstanek zasebnih monopolov v Italiji. Na to mu je g. Rossi odgovoril z navedbo, da je n. pr. družba Fiat tipičen predstavnik zasebnega monopola v Italiji. G. Costa je za pobijanje delovanja privatnih monopolov predlagal, naj bi država odpravila carine za blago, ki ga izdelujejo indu-

Po kakšnem načrtu naj se obračunavajo jugoslovanske dobave?

Marino Bianchi poroča videnskemu listu »Messaggero« Venecije iz Beograda, da se je italijanski poslanstvo v Beogradu bavi z vprašanjem, ki zadeva nadaljnjo dobavo potrošnega blaga s strani italijanske industrije Jugoslaviji. Italija je plačala prvi obrok vojne odškodnine v znesku 10 milijonov dolarjev z dobavo potrošnega in reprodukcijskega blaga Jugoslaviji. Po sporazumu, ki je bil sklenjen med Italijo in Jugoslavijo, je Jugoslavija dolžna da naknadno dobavi italijanskim podjetjem nekatere surovine za proizvodnjo izdelkov, izvoženih v Jugoslavijo, in sicer predvsem rafinirani svinec in elektrolitični baker. Jugoslavija bi morala dobaviti Italiji za 2 milijona dolarjev tega blaga za italijansko dobavo izdelkov v vrednosti 10 milijonov. Dolej je italijanska industrija dobavila tretjino vrednosti blaga, ki je bila določena v finančnem sporazumu Riccio-Pavlič; po vsem tem bi Jugoslavija morala dobaviti Italiji surovin za 800-700.000 dolarjev.

Italijanska podjetja — ki med katerimi so nekatera tudi tržaška — niso dolej prešla jugoslovanskih dobav, ker vztrajajo jugoslovanska oblastva pri tem, da se cena svinca in bakra obračuna po tečajih londonske borze. Nasprotno pa vztrajata Italija pri tem, da se jugoslovanska dobavljena blago obračuna po tečajih milanske borze, ki so vedno za več točk nižji kakor tečaj na londonski borzi. Gre za skupno razliko okoli 100.000 dolarjev. Italijensko poslanstvo v Beogradu je prejele navodila, naj od jugoslovanske vlade zahteva, da prizna za osnovo obračunavanje notacije milanske borze.

zveza danes poleg Amerike največji proizvajalec atomske energije. Ni dolgo tega, kar je moskovska radijska postaja v neki svoji oddaji trdila, da je atomska energija tako ekonomična, da bi mogla oceanska ladja opraviti pot okoli sveta brez vmesnih pristankov in pri tem porabiti samo 800 gramov urana.

Ob uporabi atomske energije kot sredstva za ladijski pogon si obetajo prednosti, ki jih še pred nekaj leti nismo mogli ni slutiti, kaj šele zamisliti. Neodvisnost ladje na atomski pogon bo takorekro neomejena. Pogonska surovina bo na ladji zavzemala prav neznamenit prostor v primerjavi z onim, ki ga je dolej potrebovala kurjivo (pogon ali nafta). Tako bo ladja na atomski pogon imela znatno več prostora za potnike oziroma za tovar. Razen tega bo hitrost, ki ji bodo dosegale ladje na atomski pogon, neprimerno večja od hitrosti, ki jo dosegajo današnje ladje. Skratka, atomske ladje bodo lahko prevalele več potnikov in več blaga kot današnje, a bodo svoja potovanja opravile v krajšem času kot doslej.

Prav tako kot graditev atomskih central za dobavo toka za potrebe industrije in prebivalstva bo uporaba atomske energije za ladijski pogon pomenila pozitiven napredek človeštva. Og-

strijska podjetja, ki bi si rada ustvarila monopolni položaj.

Italijanski gospodarski tisk, ki je obširno poročal o poteku razprave, poudarja pohvalno zlasti okolnost, da je bila takšna javna razprava sploh mogoča in da so poslušalci v glavnem ostali popolnoma disciplinirani.

PISMO PREDSTAVNIKA »FIAT«

Predsednik upravnega odbora družbe »Fiat« prof. Vittorio Val etta je na dr. Angela Costa naslovil pismo, v katerem poudarja, da je družba »Fiat« kot delniška družba s 60.000 delničarji popolnoma neodvisen organ. Njena glavna dejavnost znaša 75 milijard lir poleg rezerv, ki jih je družba zbrala v 55 letih svojega obstanka. Prav tako je finančni organizem »Fiat« popolnoma neodvisen; poleg svoje običajne dejavnosti predstavlja tudi skupno delničarje »Fiat«. Predsednik nadalje zavrača trditve, da je Fiat monopolno podjetje. To je verjetni organizem, ki proizvaja jeklo in ostale kovine, ki so potrebne za njegov obrat, predvsem za izdelovanje raznih motorjev in avtomobilov. Dalje pravi pismo, da je »Fiat« podjetje, ki proizvaja v korist potrošnikov.

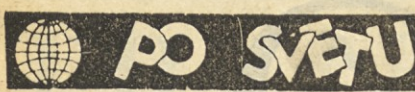
Tisk v novi Jugoslaviji

V Jugoslaviji obhajajo teden tiska in radio. Proslava desetletnice tiska v novi Jugoslaviji je združena, s slovesnostmi ob jubilejni proslavi 10-letnice, odkar je bila proglašena ljudska republika. Jugoslovanski novinarji so organizirani v Zvezi novinarjev Jugoslavije, v kateri so vključeni novinarjska društva posameznih republik.

V Jugoslaviji izhajajo 17 dnevnikov s skupno naklado 735.000 izvodov. Hkrati deluje 18 radijskih postaj s 752 kW ter 14.547 oddajnih ur. Oddaja postaja 496.811 naročnikov (1. 1953 155.113). Narodne manjšine v Jugoslaviji imajo 12 časnikov z naklado 12.453 izvodov in 28 revij.

HUDA KONKURENCA MED ANGLEŠKIMI LISTI

V Angliji je tisk silno razvit in konkurenca med podjetji, ki izdajajo časnike, nenavadno ostra. Tako poročajo zdaj, da bodo ustavili dnevnik »Daily Dispatch«, čeprav doseže njegova naklada 500.000

DVOBOJ Z ATOMSKIMI BOMBAMI

Sovjetska zveza je uradno sporočila, da je bil v Sovjetski zvezi izvršen poskus z eno najmočnejših vodivih bomb. Prvih od te eksplozije, do katere je prišlo nekeje v Sibiriji, so opazili na Japonskem, po nekaterih poročilih celo na Parizem. Eksplozijo je že pred sovjetsko uradno objavo naznanila ameriška opazovalna služba, ki jo je ugotovila s posebnimi aparati. Angleška letala so v višini 16.000 metrov zajela zrak prenašeneč z atomskim prahom, ki ga je povzročila eksplozija v Sovjetski zvezi. Angleški atomski izvedenci trdijo, da gre za kombinirano bombo na osnovi vodika in uranija. Zato so bombo označili z znakovom U. Po njihovem mnenju je eksplozija razširila 500 kg radioaktivnega prahu. Ta prah lahko zastrupi zemeljsko površino 250.000 kv. kilometrov (površina Vel. Britanije znaša 217.000 kv. kilometrov) in na njej onemogoči vsako življenje. Hrušev je po eksploziji izjavil, da ne bo Sovjetska zveza nikdar tista, ki bo prva uporabila atomsko bombo. Američani napovedujejo za pomlad prihodnje leta eksplozijo nove bombe, ki naj bi bila še bolj učinkovita kakor sovjetska bomba.

NAJNOVEJŠI SOVJETSKI PREDLOG. Moskovski radio je razširil najnovejši predlog sovjetske vlade na naslov zahodnih držav: prenehali naj bi vsi poskusi z atomskim orožjem. Nobena država ne bi smela več pustiti atomske ali vodikove bombe zaradi roksusa. Ta sovjetski predlog je našel na Angleškem ugodni odmev. Voditelj opozicije Attlee je pozval vlado, naj ga resno prouči. V istem smislu je pisalo glasilo laboristične (delavske) stranke »Daily Herald«, pa tudi liberalni in nekateri konservativni listi (»Daily Mail«) so se pridružili. Bivši angleški ministri predsednik Churchill je pred letom sam vstal proti nadaljnjim poskusom z atomskimi bombami, češ da u-tegnjeno postati pogubni za vse človeštvo.

ANGLESKO RAZBURJENJE ZARADI POTOVANJA SOVJETSKIH DRŽAVNIKOV. Predsednik Sovjetske vlade Bulganin je v več dni potovanja po Indiji. To potovanje je najbolj razburilo Angleže, ki so bili dolgo gospodarji Indije; ta je še vedno članica (vsaj formalno) Britanske državnice skupnosti kot dominion. Angleško zunanje ministrstvo je Bulganinu očitalo hinavščino zaradi nekega njegovega govora v Indiji. Na ta očitek je odgovoril Hrušev z novim očitkom na račun zahodnih držav. Angleški tisk je splošno izrazil mnenje, da se je angleško zunanje ministrstvo prenašlo. Državi se zdaj obdelujeta tudi z notami. Zaostrovanje med obema državama je toliko bolj značilna, ker je predsednik angleške vlade Eden poprej povabil Bulganina in Hruševa, naj obiščeta Anglijo.

DOLGO POTOVANJE MINISTRA MARTINA. Italijanski zunanji minister Martino se je pridružil kopici zunanjih ministrov, ki so se podali na dolga potovanja v svet, da bi našli nove zveze ali utrdili stare. Vse kaže, da postaja italijanska zunanja politika bolj živa. Minister Martino se je oddelil za potovanje na Japonsko. V Tokiju je izjavil, da je že čas, da postaneta Italija in Japonska člani Organizacije združenih narodov, ki mora biti res vsesojna organizacija in pristopna vsem demokratičnim državam. Dodal je, da Italija želi, da bi prišlo v Londonu do gospodarskih pogajanj med Italijo in Japonsko. Tam bi se sestali odposlanci obeh urav. G. Martino je dejal, da ni bil vodja italijanskih socialistov Nenni pooblaščen, da bi na svojem potovanju v Pekin nastopal v imenu italijanske vlade, pač pa je bilo njegovo potovanje povsem zasebno.

ALI BO EISENHOWER SPREJEL KANDIDATURO? Kakor smo zadnje poročali, je predsednik Eisenhower ozdravel prevelj državne posle. Njegove osebnosti tajnik je izjavil, da ni izključeno, da bi predsednik bil pripravljen vnovič kandidirati pri predsedniških volitvah v prihodnjem letu. To bo odvisno od njegovega zdravja.

PREDSEDNIK REPUBLIKE POJDE V VATIKAN. Dne 6. decembra obišče papež Pija XII. predsednik Italijanske republike Gronchi. Ameriški tisk »Newsweek« je napovedal, da bo papež v svoji božični poslanici naznanil, da so se njegovi misli v grobu sv. Petra v Vatikanu res ostanki telesa sv. Petra. Nekaj rimskih listov odgovarja, da takšna ugovoritev s strani papeža ni več potrebna, ker je ta že v svoji božični poslanici leta 1950 ugovoril, da gre res za grob sv. Petra. Res je sicer, da se niso pozitivno odgovorili na vprašanje, ali so človeške kosti, ki so jih odkrili ob grobu sv. Petra, prvič prava apostolov. Težave glede ugotovitve istovetnosti so nastale zaradi tega, ker ni med kostmi lobanje; izročilo političnemu razvoju. Tako se je pred sednik zanimati tudi za vprašanje gnotne položaja srednješkolskih profesorjev.

PODPREDS. IZVRŠNEGA ZVEZNEGA SVETA jugoslovanske vlade Edvard Kardelj je bil za neutrudno delo, za izredne zasluge v organiziranju in izgradnji državnega in družbenega sistema, kakor tudi za izreden prispevek v graditvi socializma in krepitvi neodvisnosti republike Jugoslavije odločeno z redom junaka socialističnega dela.

Mednarodna trgovina

Tržaški lesni trg

Položaj na tržaškem lesnem trgu je še vedno naslednji: prodaja blaga je bila, cene so visoke. Zdi se, da odjemalci računajo na padec cen in zato ne hitijo s sklepanjem kupcij. Predvidevajo pa, da bo znižanje cen omejeno. Levantski odjemalci so zopet bolj dostopni za sklepanje kupcij. Na tržaškem trgu so se pojavile tudi države Bliznjega vzhoda, ki so bile v zadnjem času odsotne, ter se pričele pogajati z lokalnimi trgovci. Z druge strani pa so dali razumeti, da se bodo pogajali za nakup blaga direktno z avstrijskimi proizvajalci.

Cene za običajno levantsko blago se sukajo na osnovi 46.50-47 dolarjev Fob Trst, dočim je centimetrsko blago cenješe za 2 dolara. Izraelske oblasti ne dajejo izdajajo dovoljenja za uvoz lesa, ki naj bi se plačal v prostih dolarjih. Kaže, da namerava o Izraelci podpirati nakupovanje lesa v Kilingru, in sicer v Jugoslaviji. Prav tako podpirajo kompenzacijske kupcije s Finco. Finska je že dobavila nekaj pošiljk lesa Izraelu, vendar izraelski uvozniki niso povsem zadovoljni z merami in samimi vrstami finskega blaga. Finci namreč sortirajo blago na angleški način.

Omejeno je delovanje tržaških posrednikov pri kupcih s tramovjem zaradi visokih cen tega blaga. Avstrijski gradbeni les je drag; močno mu konkurira švedski in finski proizvodnja, posebno na Bliznjem vzhodu.

Romunija bo odsotna na lesnem trgu še okoli 5 mesecev, dočim je CSR postavila novo ceno za običajno levantsko blago, in sicer na osnovi 46-47 dolarjev Fob.

ZDA POTREBUJEJO ŠE VEČ BAKRA

Ameriško oboževanje bo prihodnje leto zahtevalo še več bakra. Zato bo ameriško ministrstvo za trgovino naročilo proizvajalcem, da morajo dati na stran za državo drugih 8 milijonov funtov bakra v prvem četrtletju prihodnjega leta; tako se bodo strateske zaloge v prvih treh mescih prihodnjega leta povečale za 116 milijonov funtov (1 funt tehta 0,45 kg).

MED ITALIJO IN TUJINO

FRANCIJA

Italijansko-francoska mešana komisija je 10. novembra povišala znatno število kontingentov iz trgovinskega sporazuma z dne 15. 5. 1955, določila za leto 1956 kontingentni sistem blaga, za katerega so bili dosedanja kontingenti omejeni na leto 1955, in uvedla nekaj novih postavk. Razume se, da zadevajo kontingenti samo blago, ki za uvoz ni liberalizirano ali pa za katerega velja v eni izmed obeh držav izvozne omejitve.

Med italijanskimi uvoznimi artikli, katerih kontingent je bil povišan, so našteli: grafični stroji (70 mil. frankov), osebni avtomobili (325 mil. namesto dosedanjih 250), okrajki (zamanje) iglaste drevja (38.000 ton), hrastova, topolova in bukovna debla (ločeno po dolžini oboda), janski les, odpadki janskega lesa, draguljarski in zlatarski izdelki, originalne umetnine in starine ter artikli za zbirke.

Izmed številnih francoskih uvoznih, na novo kontingentiranih postavk omenimo: jabolka in hruške (10.000 ton), enjati (135 mil. fr.), gorčično seme, sokove kislega sadja, volčevje zrna, organska barvila, fotografske plošče in filme (145 mil. fr.), bruse, sintetične kamne, izdelke iz plastičnih snovi, knjige in druge publikacije (140 mil. fr.), impregnirane tkanine, orodje in orodne stroje, stroje za industrijo gume, električni material, osebne avtomobile (325 mil. fr.), opeko in slično. Vrednost povškov za to italijansko izvozno blago znaša okrog 1,6 milijarde lir.

LIBANON

V zvezi s tem poročamo, da je Journal d'Officiel z dne 29. 10. 1955 objavil obsežen seznam artiklov, ki so v bodoče oproščeni ali za katere je zmanjšana posebna kompenzacijska pristojbina na uvoz liberaliziranega blaga.

LIBANON

Dne 4. novembra je bil sklenjen s to republiko trgovinski sporazum (o razporeditvi o gospodarskem in tehničnem sodelovanju. Za uvoz italijanskega blaga bo Libanon dovolil isti režim, kakršen velja za uvoz istovrstnega blaga iz drugih dežel; po drugi strani so bili določeni kontingenti blaga libanonskega izvora, ki bo izvoženo v Italijo in ki obsega naslednje artikle: žitarice, zeljenjavo, suho grozdje, banane, oljvno olje, bombaževa oljna semena in druga rastlinska olja, čebulo, tobak v listih, odpadke umetne svile, živalsko dlako, bombažev predivo, surove nekrznarske kože, strojene in polstrojene kože, soljena črva, železne rude, naravne gobe, surovo volno, jajca, oljne pogače,

SVETOVNA ŽEJA PO PETROLEJU

»Financial Times« poroča, da parašča svetovna uporaba petroleja izredno naglo. Na dolgi rok računajo, da parašča letna povprečna poročna za 5%. To da v prvih devetih mescih tekočega leta je naraščanje uporabe petroleja na Angleškem bilo dvakrat tako naglo. To velja tudi za nekatere druge večje države. Tako bo v Ameriki povpraševanje po petroleju v tem letu naraslo za 10%. Zaradi tega bo skupna svetovna poročna dosegla 250 milijonov ton.

KRIZA TURŠKE VLADE. Ministrski predsednik turške vlade Menderes je podal ostavko vse vlade, ker so odstopili ministri za finance, gospodarstvo in zunanje zadeve. Krizo so povzročila nesoglasja glede ukrepov proti veliki zadolženosti Turčije nasproti tujini.

FRANCOSKI PARLAMENT JE VRGEL FAURA. Pri glasovanju v poslanski zbornici je Faura vlada, ki je bila po prvi 21. po vojni in je nastopila 23. februarja tega leta, dobila nezaupnico in je zaradi tega morala odstopiti. Proti vladi je glasovalo 318 poslancev, za 218. Verjetno bodo razpisali nove volitve v parlamentu.

POMANJKANJE OLJA TUDI NA BLIZNJEM VZHODU. Posledice slabega letošnjega pridelka oliv se resno očitajo tudi na Bliznjem vzhodu. Vse levantske države so bile primorane prenehati izvoz olivnega olja in izdati dovoljenje za uvoz. Tako bi Libanon potreboval za svojo notranjo potrebo še okoli 100 ton olja.

GRADBENI MATERIAL

FIRENZE. Opeka tipa UNI (26x13x6 cm) 10.375-10.500 lir 1000 komadov; dvoprekatni voliki 9500-9665; voliki s prekatii (26x13x8 cm) 10.750-10.875; dvoprekatni voliki za zunanje stene (26x26x13 cm) 34.650 35.000; strešniki tipa Marseille (15 komadov na kvadratni meter) težki 3 kg 23.000-23.500; id (14 komadov na kvadratni meter) 23.000 do 24.000; navadni strešniki (33 komadov na kvadratni meter) 1,5 kg težki 29.000-30.000. Trg je miren. Prevladuje ponudba.

KOZE

MILAN. Cene surovih koz so nekoliko popustile. Cene koz iz čezmorskih dežel, so ostale neizpremenjene. Navajamo cene surovih koz z repom fco skladišče prodajalca: krave od 30 kg 670-910; 6-8 kg 670-710; kozi 190-200; mešci 120-130; ostri 90-100; ostrjeni ovni 480-520; jagjasta 350-400 lir koza; koze 950-1050 lir koza; kozlički 475-525 lir koza.

Osojlene kože: teleta brez glave in parkljev do 4 kg 910-940 lir kg, 3-6 kg 670-910, 6-8 kg 670-710; kozi 190-200; mešci 120-130; ostri 90-100; ostrjeni ovni 480-520; jagjasta 350-400 lir koza; koze 950-1050 lir koza; kozlički 475-525 lir koza.

Suhe kože iz čezmorskih dežel: Cordova Sierra 340-355 lir kg; Capo 390-400; Addis Abeba 280-345; kože iz angleške Somalije 400-630.

DOBIČEK COCA-COLA. Ameriški časniki poročajo, da je bila prodaja pijače Coca-Cola v tretjem četrtletju za 13,4% večja kakor lansko leto. Zato računajo, da bo podjetje imelo okoli 30 milijonov dol. zasluga in bo lahko izplačalo dividendo 7 dolarjev na delnico. Podjetje računa, da bo prihodnje leto dobiček še večji. Konkurenca druge podobne družbe Pepsi-Cola ni škodovala družbi Coca-Cola (Coke).

Obiščite predstave Slov. narodnega gledališča

Sobota, 3. dec. 1955 ob 20.30 uri na Opčinah: »Martin Kačur«.
Nedelja, 4. dec. 1955 ob 16. uri na Opčinah: »Martin Kačur«.
Ponedeljek, 5. dec. 1955 ob 18. uri na Stadionu 1. maj premiera mladinske igre »Janko in Metka«.
Torek, 6. dec. 1955 ob 16. in ob 19. uri ponovitev mladinske igre »Janko in Metka«.
Četrtek, 8. dec. 1955 ob 17. uri na Stadionu 1. maj »Martin Kačur«.

Nič novega po pristaniški konferenci

Končni rezultat mednarodne pristaniške konference v Rimu, o kateri smo poročali v zadnji številki, je samo to, da se je na njej jasno pokazalo gledišče Italije in posameznih zalednih držav, kakor Avstrije, Jugoslavije, Českoslovaške in Madžarske. Švicarski delegat je v bistvu zavzel vlogo opazovalca kakor predstavnik Zahodne Nemčije. Italija je do konca vztrajala pri svojem gledišču, da ne deli oblasti v upravi proste luke z nobeno drugo ustanovo, ki bi količikaj imela mednarodni značaj. Tako je italijansko odposlansvo odbilo vse predloge jugoslovanske delegata, ki so šli za tem, da bi se ustvaril mednarodni upravni organizem zalednih držav in Italije v kakršni koli obliki. Italija tudi ni hotela sprejeti predloga, da bi se takšna konferenca, kakor je bila prva, sklicevala v določnih presledkih.

Po vsem tem je popolnoma na mestu ugotovitev nekaterih listov, da je Italija s tem svojim odklonilnim stališčem zamudila lepo priložnost, da bi zalezne države bolj priklenila na Trst. Ni dvoma, da bi bolj elastična in širše zasnovana politika Trstu neprimerno bolj koristila.

POGAJANJA Z AVSTRILJO

Na Dunaju se je pričela konferenca med predstavniki italijanskih in avstrijskih državnih železnic, ki naj izvede italijansko-avstrijski sporazum o uporabi tržaške luke z dne 22. oktobra, v kolikor zadeva znižanje železniških tarif za avstrijski tranzit proti Trstu. V tem sporazumu so se dogovorili, da se odpravi izredni povisek na normalne tarife, ki ga je treba plačevati za blago v tranzitu čez italijansko ozemlje. Istih ugodnosti kakor avstrijsko blago do deležno tudi tuje blago, ki potuje čez avstrijsko ozemlje.

ZA POSPEŠITEV PROMETA S ČESKOSLOVASKO

V Prago odputuje v kratkem poseben italijanska delegacija, ki ne bo pogajala za sklenitev nove trgovinske pogodbe s CSR. Ob tej priložnosti se bodo verjetno dotaknili tudi vprašanja českoslovaškega tranzita čez Trst, zlasti prevoza lesa, ki ga prasko podjetje »Ligna« odpravlja čez Trst v Levant.

TREZNO MNENJE ITALIJANSKEGA PUBLICISTA

Še pred začetkom mednarodne konference o tržaški prosti luki je znani tržaški publicist Alberto Berti v milanskem tedniku »Il Mercurio« objavil članek o pomenu konference, ki ga je zaključil s stvarnimi ugotovitvami. Poudaril je, da je treba tržaško pristanišče postaviti na širšo raven, to je na staro cesto, ki mu ga je pripravila avstro-ogrska monarhija in ga tako usposobiti, da bo lahko vzdržalo konkurenco severnih pristanišč. Da

Na II. mednarodni razstavi radia in telekomunikacij

Ljubljana, nov. 1955
V zadnji številki je »Gospodarstvo« na kratko poročalo o otvoritvi II. mednarodne razstave radia in telekomunikacij v Ljubljani. Danes hočemo to poročilo izpopolniti s podrobnejšimi podatki.

Razstava prikazuje v prvi vrsti izdelke domačega proizvodstva, zastopane pa so tudi države z največjimi tovarnami te vrste: Belgija, Francija, Českoslovaška, Italija, Madžarska, ZDA, Za-

padna in Vzhodna Nemčija ter ZSSR. Skoro vse, kar je v zadnjih letih bilo na tem področju ustvarjenega, vidi obiskovalce te razstave v več primerkih, ki si celo laiki lahko ustvari približno sliko današnje tovrstne tehnike, ki se je prav po zadnji vojni tako močno razmahnila.

RADIJSKI NAROCNIKI PO SVETU

Bežen pogled na telekomunikacijsko in radijsko tehniko nam pokaže, da se je prva v tem stoletju uveljavila v najbolj oddaljenih krajih zemeljske oble, po prvi svetovni vojni pa se je le-te pridružil še radio, ki se danes splošno ima za nepogrešljiv del stanovanjskega inventarja. Najbolj razvita je radiofonija seveda v ZDA, kjer je na 130 milijonov radijskih sprejemnikov (prebivalcev okoli 152 milijonov), v Zahodni Nemčiji pa je z Berlinom največ 12 milijonov radijskih narokov (okoli 48 milijonov prebivalcev). Te številke se nam zdijo gorostasne, če upoštevamo, da v Jugoslaviji pride približno 28 sprejemnikov na 1000 prebivalcev. Da zadostijo tako ogromni potrebi po radijskih aparatih, izdelajo ZDA letno na 14 milijonov sprejemnikov. Pri nas bi morali izdelati letno 1,5 milijona sprejemnikov, če bi hoteli doseči tako povprečje. To pa še dolgo ne bo moglo, če je v sploh vprašanje, če se bo kdaj dalo doseči. Vsekakor pa je povpraševanje po radijskih aparatih v Jugoslaviji zelo veliko in se na tem področju daje zadevnim tovarnam široko področje udeleževanja. Seveda je pri tem stroka glede materiala in posameznih delov še v veliki meri navezana na uvoz iz inozemstva. V splošnem pa lahko rečemo da je jugoslovanska radijska industrija ta problem v začetnem stadiju zadovoljivo rešila, kar nam nazorno pokaže prav ta razstava.

ŠTEVILO TELEVIZIJSKIH SPREJEMNIKOV

S televizijo pa je v Jugoslaviji povsem drugače. Medtem ko z radijskim sprejemnikom lahko sprejemamo radijski spored skoro iz vseh krajev sveta, pa ga s televizijskim aparatom lahko samo na razdaljo do 150 km. Pri televiziji je torej predvsem stvar oddaljenosti in sponda in šele v drugi vrsti stvar industrije. To je torej za nas zaenkrat še odprto vprašanje, ki ga bo treba najprej rešiti. Seveda tudi v televiziji prednjači ZDA, saj so imeli letu 1954 približno 25 milijonov (25 milijonov) televizijskih aparatov in 439 televizijskih postaj. Anglija, ki je v tem pogledu v Evropi na prvem mestu, ima približno 2 milijona televizijskih sprejemnikov, Zahodna Nemčija pa okrog pol milijona. Jugoslovanska industrija se sicer skuša uveljaviti tudi na tem področju, toda zaenkrat brez vidnih uspehov. Sicer pa mora biti kakor smo že rekli, rešeno prej vprašanje postaj i dr.

Če se ozremo še enkrat na telekomunikacijske naprave pri nas in v svetu, moramo priznati, da se je v povojnem času tudi v Jugoslaviji na tem področju dosti storilo. Seveda smo še vedno v tem pogledu precej daleč po seboj za zapadnimi državami. Tako pri-ke n. pr. v ZDA na 100 prebivalcev 30,3 telefonov, v Sveci 29,9, v Angliji, tej izredno razviti industrijski državi, pa še manj, t. j. 11,8. Jugoslavija, kot doslej prednjača agrarna država, ima na 100 prebivalcev samo 0,7 telefonov, Italija pa 3. Evropsko povprečje znaša 4.

NAJVEČ MLADINE

Razstava radia in telekomunikacij je odraz našega časa. Seveda ni razstav-

ljavev toliko kakor pri prejšnjih razstavah — okrog 25 jih bo — vendar so dvorane Gospodarskega razstavnega napolnjene z raznovrstnimi tehničnimi aparati in v to stroko spadajočimi materialom. Najboljši obiskovalci so mladi ljudje, ki jim je novodobna tehnika prešla v meso in kri. Vse jih zama, vse bi si radi ogledali — o tehnične stoji.

Izmed domačih podjetij za telekomunikacijske naprave prednjači o nevedno »Miskra«, Kranj, nadalje »Telekomunikacije«, industrijska podjetja za elektriko, Ljubljana-Pržanj, in Institut elektrovezve v Ljubljani. Zahodna Vzhodna Nemčija sta razstavili ob tovrstnega blaga, Rusija je zastopala po firmo »Tehnoimport« iz Moskve celo daljnja Amerika in Anglija imajo svoja zastopstva. Naj naštemenjen glavni razstavljivi proizvodov: gramofoni, antene, električni instrumenti, Gaiger-Millerjeve cevi in številci, neratorji, gramofoni, kondenzatorji, gnetofoni, merilni aparati, ojačevalci, oscilograf, radijski sprejemniki, fonske centrale, televizijski aparati, naprave, zvočniki itd. itd.

MLADA je še ta industrija v Jugoslaviji in najbolj se je razvila v kratkem času v Sloveniji. Zato je prav, da časa do časa pokaže javnosti, kaj more in kako napreduje. Mladim znanstvenikom in inženirjem, ki se ukvarja vsakršnega dela, bo doprineslo svoje k vsobčemu napredku tudi v strokah

Turizem

UGODNA TURISTICNA SEZONA JUGOSLAVIJI. »Turistični vestnik« (Ljubljana) prinaša v zadnji številki podatke o gibanju turistov v Jugoslaviji v prvih osmih mescih letošnjih leti. V tem času je znašalo število turistov 348.724; med temi je bilo 278.500 Jugoslovancev in 74.940 tujcev. V razdobju lanskega leta je število turistov doseglo 302.992, med temi 249.500 domačinov in 53.666 tujcev. V letošnjem letu je v prvih osmih mescih letu znašalo 958.776, med tem 766.556 domačinov in 200.220 tujcev; ni pa 867.697 nočitev, od tega 732.000 domačinov in 134.814 tujih turistov. V prvih osmih mescih letošnjih letu 1954 je bilo namreč 72.300 turistov medtem ko je število nočitev znašalo 174.000. Tudi povprečna dno bivanja turistov v Jugoslaviji je nekoliko podaljšala, in sicer od 2,5 na 2,7 dneva; povprečno nočitev so na prvem mestu stiri (45.600), nato Nemci (42.800), Angleži (26.000), Holandi (25.000), Francozi (8.600), Američani (6.600), Belgijci (7.200), Švicarji (5.800), Sveci (4.600), Danci (4.000) itd.

TURISTI V ITALIJI. Po podatkih Narodne ustanove za turizem (ENIT) je to leto v prvih devetih mescih letu iskalo Italijo 9.300.493 tujih turistov, sicer 17.60% več kakor lansko leto. Železnici je prišlo v tem času 2 milijona 273.971 turistov, po cesti z avtomobili pa 6.533.933. Samo v mesecu avgustu so razpadli tujcem za milijardo 73 milijonov 744.355 lir. Največ je bilo nemških turistov, sicer 2.118.352, nato Avstrijci 1.479.517, Sveci 1.476.304, Francozi 1.171.717, Angležev 715.287 in Američanov izverne Amerike 527.466.

ki so bile likvidirane. Precej jih vendar ostalo. Ako se hoče v celoti rešiti socializem, se ni moglo reči širjenju socialističnega načina izvoznice na vasi. Treba je z raznimi sredstvi podpreti še delujoče zaloge, da bodo s svojim delom privlačile kmete. Zadrage naj podprejo tudi sameznega kmeta, ga privezati na tako pridobiti njegovo zaupanje. V spektiven planu za leto 1956 se videnava povečanje kmetijske proizvodnje v višini 10%.

ZA BOLJŠO ORGANIZACIJO NANJE TRGOVINE

Predsednik Tito se je dotaknil di organizacije jugoslovanske trgovine. Obšodil je, da so se v vrtilni škodljivi ljudje, ki gledajo na svoje koristi in z nečestitimi manipulacijami škodojejo državi. Večina ljudi pa dela v nanji trgovini vdano in pošteno in se dežele. Veliko škodo povzročita v trgovino ter pošiljanje in vzdrževanje raznih trgovinskih agentov v tujino, za katere se trošijo nepotrebne denarje. Takšnih trgovinskih agentov je v raznih deželah 117. Predsednik Tito je obšodil tudi malomarnost, ki kaže pogosto v malomarni embel in pošiljanju slabega blaga. Deentralizacija je oživila in razširila nanaio trgovino, toda z njo je postala tudi do raznih negativnih pojavov, malomarnost, malomarnost, malomarnost.

Končno se je Tito dotaknil pomembnosti, ki se kažejo v notranjem govinsem omrežju.

Realističen pregled jugoslovanskega gospodarstva

Predsednik Tito o preteklem in bodočem gospodarjenju

PREBIVALSTVO BO OLAJSANO BREME

»Zdaj smo se že dvignili na to stopnjo v izgradnji naše težke industrije, da imamo na čem graditi naprej, po časnjeje in laže. To zahteva tudi njuna potreba našega prebivalstva, da mu olajšamo breme, ki ga je nosilo doslej. To zahteva njuna potreba, da proizvajamo čimprej in čimveč sredstev za široko potrošnjo, za prekrbo prebivalstva. To zahteva tudi potreba, da prilagodimo cene kupni moči naših državljanov.

Nato je govornik dejal, da bodo še nadalje gradili težko industrijo, vendar počasneje, ker je v Jugoslaviji danjih še mnogo neizkoriščenih surovin-skih možnosti. Zdaj je treba dati prvenstvo tistemu, kar bo najhitreje rodilo sadove za izboljšanje življenjskega standarda in izravnanje plačilne bilance nasproti tujini. Vzpostaviti je treba določeno skladnost med težko in lahko industrijo, med industrijo in elektroenergijo.

Sredstva, s katerimi razpolaga skupnost, je treba trošiti racionalno. Vsekanja narodstva so na važna mesta v gospodarstvu vrnili socializmu tudi ljudje.

INDUSTRIJALIZACIJA JE BILA POTREBNA

Ce se sedaj v določenem smislu spreminja smer nadaljnje industrializacije in investicije v gospodarstvu, ni s tem kakor oprema je zastarela. To velja zlasti glede tektine in živilske industrije, ki jima je treba dati prednost. Amortizacijska sredstva morajo ostati na razpolago podjetjem za obnovo opreme. Potrebno je sodelovanje med raznimi vrstami industrije, vstevši vojno industrijo. S tem bo država prihranila devizna sredstva za uvoz raznih strojev, ki jih lahko izdelujejo doma. Prednost je treba dati industriji, ki je res potrebna. Pri obnovi ni mogoe za-jeti vseh zaostalih krajev naenkrat. Ni-ma smisla graditi raznih dragih podjetij, ki čisto nimajo pogojev za donosnost. Podjetja je treba graditi tam, kjer so surovine, kjer so dane prevzne možnosti in sposobni kadri.

Glede bodoče investicijske politike je govornik poudaril, naj gredo investicije predvsem za notranje potrebe, se pravi za hitrejši notranji razvoj, potem pa tudi za prodiranje na zunanje trge. Treba je graditi predvsem tisto industrijo, ki predeluje razne surovine

PROJEKTI ZA OBNOVO INDUSTRIJE

Predsednik Tito je nato naglasil potrebo, da se obnovi tista industrija, katere oprema je zastarela. To velja zlasti glede tektine in živilske industrije, ki jima je treba dati prednost. Amortizacijska sredstva morajo ostati na razpolago podjetjem za obnovo opreme. Potrebno je sodelovanje med raznimi vrstami industrije, vstevši vojno industrijo. S tem bo država prihranila devizna sredstva za uvoz raznih strojev, ki jih lahko izdelujejo doma. Prednost je treba dati industriji, ki je res potrebna. Pri obnovi ni mogoe za-jeti vseh zaostalih krajev naenkrat. Ni-ma smisla graditi raznih dragih podjetij, ki čisto nimajo pogojev za donosnost. Podjetja je treba graditi tam, kjer so surovine, kjer so dane prevzne možnosti in sposobni kadri.

Glede bodoče investicijske politike je govornik poudaril, naj gredo investicije pred

vesnik

SEDEŽ: TRST - ULICA F. FILZI ST. 10/1 - TELEFON ST. 19-05

SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Višje plače v pekarnah

PEKARNARH IN PRODAJALNJA V KRUHAH OD 1. OKTOBRA 1955

Specializirani delavci tedensko 10.455
odbitki: FAP, RM itd. 606
čista tedenska plača 9.849
Kvalificirani delavci tedensko 9.337
odbitki: FAP, RM itd. 519
čista tedenska plača 8.818

V pogodbi, ki je bila sklenjena 8. oktobra na Zdrženju pekarni letošnjega leta za osebe, zaposlene v prodajalnih kruha, je bila določena plača, ki jo tu najamajo. Pogodba velja od 1. julija dalje in morajo biti zato izplačani tudi zneski. Povšek znaša 14% osnovne plače.

Prodajalica mes. osnov. plača	16.380
draginska doklada	18.785
skupno	35.165
Pomočnica prodajalke osn. pl.	12.505
(18-19 let) draginska doklada	14.456
skupno	26.961
Pomočnica prodajalke osn. pl.	12.505
(20-21 let) draginska doklada	14.885
skupno	27.390
Pomočnica prodajalke osn. pl.	12.505
(22-21 let) draginska doklada	17.875
skupno	30.380
Pomočnica prodajalke osn. pl.	12.505
(nad 21 let) draginska dokl.	18.057
skupno	30.562

Zgoraj omenjenim zneskom je treba dodati lir 520 za krušno doklado mesečno.

Na podlagi omenjene pogodbe, je bila opislana osnovna plača tudi raznašalcev kruha, ki znaša tedensko:

Raznašalec kruha osn. plača	1.718
izpod 16 let	
Raznašalec kruha osn. plača	2.370
16-18 let	

KRONIKA

STAVKA SREDNJEŠOLSKIH PROFESORJEV V ITALIJI. Tudi v Trstu se je 1. decembra začela 3-dnevna stavka srednješolskih profesorjev. Stavki so se pridružili tudi profesorji na slovenskih gimnazijah. Položaj slovenskih profesorjev je še manj urejen kakor položaj italijanskih. Slovenski profesorji čakajo že 10 let, da bi se to vprašanje rešilo. Anglo-ameriška uprava ga je reševala dobrih devet let! Slovenski profesorji tudi zahtevajo, da se dokončno urazkoni slovensko šolstvo. Na danjšnjih slovenskih šolah na Tržaškem stavka okoli 150 profesorjev, na 33 italijanskih pa nad 1000. Računajo, da je stavka prizadela okoli 23.000 dijakov. Ministrski predsednik Segni je poklical donov prosvetnega ministra Rossija, ki je na poti v Ameriko. Ako vlada ne bo ugodila zahtevam profesorjev, nameravajo ti proglasiti novo pedevno stavko.

OB PRILIKI Dneva republike 29. novembra je jugoslovanski generalni konzul v Trstu Mitja Vošnjak dne 28. novembra priredil v prostorih konzulata svečan sprejem. Med navzočimi so bili tudi generalni vladni komisar dr. G. Palamara, podprefekt dr. Cappono, general Grimaldi v spremstvu večjega števila oficirjev, tržaški podžupan ing. Visintin, župani slovenskih občin, italijanski konzul dr. Albertario in Kopru tuji konzuli. Vabilu se je odzval tudi novi predsednik Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo prof. dr. Luzzatto Fegiz. Slovenski oktet je zapel več jugoslovanskih pesmi, eno italijansko in eno angleško.

NOVA KNJIGARNA V TRSTU. V soboto 3. decembra bo v Trstu v U. I. Františka št. 20 odprta nova knjižarna pod imenom »Tržaška knjižarnica«. V zalogi bo imela vse sodobne slovenske knjige, leposlovne in strokovnega značaja, hkrati pa tudi vse potrebščine ter izdelke domačih rokodelcev. Nova knjižarna se odlikuje po sodobni in okusni opremlj, ki je delo domačih mojstrov. Vsak tržaški Slovenec bo pozdravil to novo domačo pobudo, ki je zanesla veliko vrzel v tržaškem knjigotrstvu.

NOVI KVESTOR. Dosedanji tržaški kvestor (policijski ravnatelj) dr. Marzano je bil premeščen v Neapelj. Na njegovo mesto je bil imenovan dr. Luigi Foreta, ki je od lanskega leta opravljal posle kvestorja v Palermo. Novi kvestor je doma iz Palermo, kjer se je rodil pred 52 leti.

IDEALNI NE ZADOSTUJEJO. Ing. Raimondo Visintin, tržaški podžupan, opozarja načrte za izgradnjo avtomobilskih cest v Italiji. Po najnovejšem zakon naj bi zgradili vsaj 1800 km cest, in sicer osnovne sekcije Turin-Trst in Milan-Neapelj. Pisec obžaluje, da se po najnovejših vesteh ne bo začelo delo za zgradnjo avtomobilske ceste od Benetk čez Palmanovo do Vidma in od Palmanove do Trsta. Iz Trsta do Sessija ne obstoji avtomobilska cesta. Pisec

POSLOVNI KOLEDAR

Do 5. decembra morajo proizvajalci in gostitelji sodavice, naravnih in umetne mineralne vode, leda in sveže ribe plačati davek na poslovni promet za prodajo tega blaga, izvršena prodajalcem na drobno v mesecu novembru 1955.

Do 10. decembra morajo trgovci, po-praviljalnice, trgovski zastopniki in prodajni agenti za radioelektrične aparate in material predložiti koncesionarnemu zavodu za radijske oddaje pole vpisni-ka prejem in izdaj teh aparatov in ma-teriala v mesecu novembru 1955.

Do 10. decembra morajo delodajalci predložiti Zavodu za soc. skrbstvo izpolnjen obrazec V.4 in G.S.c.2 za mesec november in nakazati Zavodu znesek dolgovanih prispevkov za socialno za-varovanje.

Do 18. decembra morajo davkoplače-valci plačati tretji obrok davkov in taksi po davčnem plačilnem listu za 1955/56 in šestji obrok davkov in taksi po davčnem plačilnem listu za 1955.

Oznake in izvozu jugoslovanskega sadja

Te določbe se nanašajo na suhe češ-pilje, sveže grozdje in sveža jabolka. Pravilnik o kvaliteti, načinu pakovanja in označevanju proizvodov namenjenih izvozu določa posebne napise in ozna-be na izvorni ambalaži, v kateri se iz-važajo omenjeni proizvodi.

Na čelni strani ambalaže je napisan naziv izvoznika dotičnih proizvodov, poleg tega pa še napis »Jugoslavija«. Ta napis mora biti označen z neizbris-

ljivo barvo ali ognjenim žigom v lati-nici.

Pri proizvodih, ki se sortirajo po kva-liteti, je označena tudi kvaliteta, kot na primer: »Prima«, »Secunda«, »Ex-tra« itd. Pri suhih češnjah je treba o-značiti tudi čisto težo, medtem ko ni treba tega navajati posebej pri orehih. Omenjene oznake morajo biti postavljene tudi na vreče, če se izvozni proiz-vo-di pakirajo v vrečah.

Tu navedeno sadje z vsemi navede-nimi oznakami se natovarja lahko sa-mo v hladilne vagonne ali vagonne vrste GVO in GDOV; v primeru pomanjka-nja takih vagonov se lahko izjemoma natovarja tudi v vagonne vrste GO in GCO z rešetkami. V času prevoza je treba odpreti odprtine za ventilacijo. Sveža jabolka se lahko natovarjajo in prevažajo po morju. Suhe češnje se lahko prevažajo tudi z vagoni vrste GO in GCO.

ŠE LAHKO GRADIŠ Z DRŽAVNIM POSOJILOM

Nekaj pojasnil o Aldisijevem zakonu

Generalni vladni komisar za tržaško ozemlje dr. Palamara je podaljšal ve-ljavnost takomenovanega Aldisijevega zakona o zidanju stanovanjskih hiš na državno posojilo za tri leta, se pravi do leta 1958. Ob tej priložnosti bi radi dali našim bralcem nekaj praktičnih pojasnil, kako lahko pridejo do tega posojila.

Aldisijev zakon (18. avgusta 1950 št. 715) je anglo-ameriška uprava razgla-sila na Svobodno tržaško ozemlje z u-kazom št. 26 leta 1951 in ga dopolnila z nekaterimi določbami, ki bi bolj u-strežali tukajšnjim razmeram. Letos bi veljavnost tega ukaza zapadla, ako bi ga ne bil generalni vladni komisar po-daljšal.

Zakon ima namen pospešiti graditve stanovanjskih hiš in manj premožnih omogočiti, da pridejo do lastnega sta-novanja. Po ukazu anglo-ameriške up-rave so morali biti prosilci pristojni (rezidentni) na Tržaškem ozemlju, u-kaz pa ni zahteval izrecno italijanske-ga državljanstva, pač pa je bilo za na-kup parcele tujim državljanom potreb-no dovoljenje pristojnih oblastev. Dr-žava daje po pooblaščenem zavodu (v Trstu Cassa di Risparmio di Trieste) posojilo proti 4% obrestim, in sicer do 3% vrednosti hiše in parcele. Posojilo se vrača z odplačevanjem na mesečne obroke in se mora vrniti najkasneje v 35 letih; ne sme se pa izplačati pred petimi leti. S posojilom zgrajena hiša je oproščena hišnega davka. Druge davčne olajšave ne pridejo praktično do izraza. Tako je nedavno finančna in-tendanca odločila, da morajo tudi ko-ristniki Aldisijevega zakona plačati prometni davek (IGE) v višini 3% na posojilo, ki ga prejmejo od pooblašče-nih banke za zidavo. Protesti koristni-kov proti takšnemu razlaganju zakona niso zalegli.

Država se vključuje na hišo in parcelo za znesek, ki ga je posodila. Lastnik ne sme prodati hiše, dokler ne poravnava dolga. V izrednih primerih, n. pr., ka-dar se mora izseliti, posebna komisija pri oddelku za javna dela generalnega vladnega komisarata lahko dovoli pro-dajo. Lastniku ni dovoljeno oddati sta-novanja v najem razen svojim bližnjim sorodnikom.

Letos je bilo predvideno v proračunu za Tržaško ozemlje 450 milijonov lir za posojila, za prihodnje leto pa je do-loženih 400 milijonov lir. Tako je še vedno dana možnost podjetnim ljudem, ki razpolagajo z nekaj denarja, da pri-dejo do lastnega stanovanja. Pri ome-njenem denarnem zavodu (Tržaški po-sojilnici) si interese lahko nabavijo ob-razce potrebne za prošnjo. Tre mora-jou priložiti načrt za hišo, poleg tega o-pis stavbe in proračun za zidavo. Na-dalje je potrebno potrdilo finančne in-tendence, da ne poseduje lastnik dru-ga stanovanja; vendar lahko prejme posojilo za gradnjo novega stanovanja, ako ni njegovo sedanje stanovanje pri-merno.

Prošnjo se vlagajo pri Tržaški po-sojilnici. Denarni zavod jih nato pošlje v protičetov osemčlanski komisiji v oddel-ku za javna dela generalnega komisa-riata. Zaradi današnjega položaja je verjetno, da bo prošnja rešena najkas-neje v enem letu. Denarni zavod izpla-čuje odobreno posojilo — navadno v višini 3% vrednosti stavbe in parcele — v obrokih sproti, kakor delo napredu-je, in sicer na podlagi predlogov oddel-ka za javna dela, ki nadzoruje delo.

Po Aldisijevem zakonu je mogoče graditi stanovanja tudi v kondominiju. V Trstu so pisarne, ki zbiraajo intere-sente in organizirajo zidavo večjih hiš s stanovanji v kondominiju. Takšni u-ra-di navadno zahtevajo od intereseata,

Raj pomenijo ti obiski?

Nedavno je prišel na obisk v Trst ameriški admiral A. Parker na eni iz-med največjih ameriških ladij »New Jersey«, ki je dolga 272 metrov. Obi-skal je predstavnike političnih, voja-skih in cerkvenih oblastev. Priredili so mu svečan sprejem v hotelu »Excel-sior«. Nekaj dni za njim je prišel v Trst angleški poslanik v Rimu g. Ash-ley Clarke v spremstvu svoje soproge. Iz Rima se je odpravil na gorško leta-lišče, od tam v Trst. Za tržaški radio je dal izjavo, v kateri pravi, da je zelo vesel, da mu je bila dana priložnost, da si svojo soprogo prvič obišče Julijsko krajino. Za njegov obisk na meji je bilo določenih 5 dni. Poleg Trsta bo obiskal Gorico in Videm. Poslanik je dejal, da bo obiskal tudi pokopališče v Sredipolju, kjer so pokopani angleški vojak skupno z vojniki prijateljske dr-žave. Poslanik Clarke je v sredo obiskal vladnega komisarja dr. Palamara, župa-na ing. Bartolija, škofa Santina in gen. Grimaldija, poveljnika tukašnje posad-be. Na dnevnem redu je tudi obisk uni-verze in miramarskega gradu.

da položi eno četrtno proračunane vrednosti stanovanja in vsoto ki ustre-za stroškom za izvršitev potrebnih ope-racij, vključno, poravnava takš. itd. Ti uradi pripravijo nato potrebne korake za posojilo. Pri izbiri urada mora biti interesent seveda previden.

Koliko stane manjše stanovanje v kondominiju? V stavbi, ki jo zgradijo v neposrednih tržaških predmestjih, ka-kor n. pr. v Rojanu ali pri Sv. Jakobu, stane stanovanje s površino okoli 65 kv. metrov (2 sobi po 4x4 metre, soba 3x3,5 m, kuhinja 3x3 m, instalirana kopalka in plinski kuhinjski v kuh-nji) stane okoli 2.800.000 lir. Interest prejme 2 milijona posojila od države, okoli 800.000 pa mora imeti sam pri ro-ka.

GORISKA OBMEJNA IZMENJAJA. Pokrajinski urad za pokrajino in in-dustrijo v Gorici je odredil, da se veljav-nost dovoljenj za trgovsko izmenja-vo med obmejnimi pokrajinskimi na Go-riskem skrajši od 3 na 2 meseca. Dovo-ljenja, ki bodo izdana po 1. decembru, veljajo do konca januarja 1956; dovoljenja, izdana med 2. oktobrom in 30. novembrom, zapadejo 31. decembra.

V največjem nabrežinskem kamnolomu

Če se voziš skozi Nabrežino proti Se-slanu, opaziš na področju med cesto in tržaško železniško progo številne žerjave ter velike kupe kamena. Vsaj tako-ke polnijo od daleč predstavljajo na-brežinski kamnolomi, o katerih smo po-ročali že v zadnji številki. Tedaj smo opisali značilnosti nabrežinskega kama-na in se ustavili tudi pri gospodarskih vprašanjih nabrežinske industrije.

Ker pa ne bi bil naš obisk v tem za-nimivem industrijskem kraju Tržaške-ga ozemlja dovolj zanimiv, če se ne bi od blizu ogledali kamnolomov in kam-nosékih delavnic, smo se podali tudi k enemu od nabrežinskih kamnarskih podjetij, da spoznamo, kako tamka od-ločijo kamen od skladov, da ga potem preoblikujejo v končne izdelke. Pot nas je privedla v največje nabrežinsko industrijsko podjetje »Cava Romana«, katerega objekti se nahajajo tik za železniško postajo »Križišče« (Bivio). Prijazno nas je sprejel ravnatelj g. G. Sonzogno. Ko smo mu razložili, da bi radi seznanili čitatelje »Gospodarstva« z delovanjem tega kamnoloma, kakor sploh z vprašanji, ki so v zvezi s kam-noséko industrijo, nam je rade volje postregel s pojasnili in nam povedel v kamnolom kakor tudi v ostale delovne prostore tega podjetja.

Zvedeli smo, da so v tem kamnolo-mu lomili kamen že Rimljanji in z njim gradili razne stavbe v Ogleju, Trstu in drugod. Iz tega kamna je zgrajen tudi Rihardov obok na pobočju griča Sv. Justa. Po vsej verjetnosti je grajen z nabrežinskim kamnom tudi Teodorikov mavzolej v Ravenni. Danes sodeluje »Cava Romana« pri številnih gradnjah: dobavlja surovo obdelane kamnite kva-dre kakor tudi oblikovani kamen. V ve-liki meri pa izvaja klade svojega kama-na na številna svetovna tržišča v raz-ne evropske države, v države Severne in Južne Amerike, v Afriko, Azijo, No-vo Zelandijo in Avstralijo. Izvaja pri-bližno 70 odst. proizvodnje. Ker smo že pri številkih, naj pomenimo, da je znašala letošnja povprečna mesečna pro-zvodnja nabrežinskega kamnoloma »Cava Romana« 1000 ton. To ustreza letni proizvodnji 4000 kub. metrov. To-da g. Sonzogno nam je pojasnil, da je v teku delo za povečanje podjetja. Za-to bo prihodnje leto narasla mesečna proizvodnja od 1000 na 3000 ton kama-na. Vsekakor so ta prizadevanja razve-seljiva in dajejo možnost večje zapo-slitve kamnosekov.

Poleg nabrežinskega kamnoloma ima »Cava Romana« svoje kamnolome še v Repnu, kjer loml znani repenski ka-

men, v Slivnem in pri Križu pa pri-dobiva rdeči kamen, ki ga nazivajo »kraški oidek«. Nedavno so odprli še en kamnolom pri Slivnem, ki se odli-kuje zaradi svojevtrstnega kamna. Ta je prava posebnost zaradi svoje zuna-nosti, odlikuje se pa tudi po svojih tehničnih lastnostih; imenovan je »na-poleon«. Dožim znaša mesečna proiz-vodnja nabrežinskega kamnoloma 1000 ton, dajo vsi ostali kamnolomi podjetja »Cava Romana« na mesec skupno 300 t. Industrijska površina podjetij v Nabre-žini meri 100.000 kv. metrov, skupna površina kamnolomov »Cava Romana« pa meri 120.000 kv. metrov.

Seveda nas tudi zanima, koliko do-lavcev zaposluje to industrijsko po-djetje in kaj zaslužio ljudje, ki se po-svetijo temu poklicu. Pri podjetju »Ca-va Romana« je zaposlenih skoraj 300 oseb; od teh je nad 200 na delu v na-brežinskem kamnolomu. Osnovna me-zda je skupna (kolektivna) pogodba »Contratto nazionale«, ki velja za vsa Italijo. V Nabrežini so plače nekoliko višje, kakor predvideva ta dogovor. Samski kamnolomci (specializirani del-avci v kamnolomu) prejmejo na uro približno 250 lir, a kamnoseki 220 lir. V navedenih mezdah je vračunana na-grada proizvodnje ter 13. plača. Podjet-je daje nadalje delavcem možnost, da nadoknadijo delovne ure, ki so jih izgubili zaradi slabega vremena. Tako jim je zagotovljeno 48-urno tedensko delo.

Mimo velikih, za izvoz pripravljenih klad ter številnih kamnitih plošč nas je pot pripeljala do ograje na robu ploš-čadi. Skoraj se ti zavrti v glavi, ko se nagneš čez ograjo ter pogledaš v globino: pred očmi se ti odpre kamo-nolom v vsej njegovi močestnosti. V da-ljavi se kažejo male nizke postavne kam-nolomcevi, ki obdelujejo kamnite kla-de ter opravljajo še druga dela. Nj čud-no, da so videti ti ljudje tako majhni; saj znaša povprečna globina kamnolo-ma okoli 80 m, najgloblja točka je pa 108 m globoko!

Iz apnenčeve skale ločijo kamen na različne načine. Razstreljevanje z di-namitom je le malo v rabi. V glavnem pridobivajo to kameno gradivo tako, da žagajo živo skalo s takomenovano ži-čno žago, katere glavni del je brezkon-ka spiralna jeklena žica. Nadalje lomi-jo kamen še s pnevmatičnimi svedri in železnimi klini.

Ko je od skale odločen veliki klad, ga razdele na manjše klade, katere ob-delajo že v kamnolomu s špičo in iz-oblikujejo v kvadre. Te potem dvigne-

jo z žerjavom na ploščad. Tako so se-daj pripravljeni za izvoz ali pa za na-daljnje obdelovanje.

Pri ogledovanju kamnoloma smo o-pazili, da kopljejo rov v močesto pe-čino, katere dolžina meri okoli 300 m. Velikanski portal rova je 60 m visok ter 42 m širok. Rov je globok okoli 60 m, na koncu se njegova višina zniža na 6 m. Strop rova je oprt na tri kamnite stebre, katerih največji ima 6 m dolgo stranico ter je 40 m visok. V tem rovu lomijo takomenovani »granitisti na-brežinski kamena«, ki ga naziva »Cava Romana« tudi »Nabresina Galleria«.

Toda to ni edina vrsta kamna tega podjetja. Za kamnolom »Cava Romana« je značilno, da daje kar tri različne vrste kamna. Poleg preje omenjenega »granitistega« lomijo v srednjem delu kamnoloma »svetel nabrežinski kamen« imenovan tudi »Roman Stones«. Ta vr-sta nabrežinskega kamna je zaradi je-pe zunanosti dobrodošla tudi kiparjem. V severozapadnem delu kamnoloma je pa »rožnati nabrežinski kamen«, ki je posejan z velikimi okameninami.

Ogledimo si še, kako obdelujejo one velike kvadre, katere so z žerjavom dvignili iz globine! S polnojarmerniki za kamen jih razžagajo v kamnite ploš-če. Tako pripravljene kamnite ploš-če razrežejo na določeni format z krož-ko žago, katere rezilni kolot je iz kar-borunda. S krožno žago nadalje vrezu-jejo v kamen ure. Tudi dokopno po-vršinsko izdelavo opravi stroj, namreč stroj za brušenje in poliranje kamna.

Dočim ima kamnosek le malo dela pri izdelovanju kamnitih plošč, pa pri-de spretnosti teh rokodelcev do veljave pri oblikovanju kamnitih kvadrov, iz katerih izklesajo s svojim kamnarskim orodjem najrazličnejše izdelke. Maso-ve kamnite izdelke nam dajo stroji. Vsemogoče okrasne kamne, ki so več-krat tudi prave umetnine, nam pa s svojimi izruženimi rokami izdelajo le kamnoseki.

Ing. M. P.

NADVOZA NA OPCINAH NE BO. Med zadevno razpravo je podžupan ing. Visintin na seji občinskega sveta izjavil, da je bila 17. VIII. 1955 sprejeta odobrena izgradnja nadvoza čez sežan-sko cesto na križišču z avtomobilsko cesto, ki pelje iz Trsta proti Sessiju, toda za zidaj tega nadvoza ne bodo gra-dili. Ta načrt bodo izvedli šele, ko bo cesta proti Sessiju in dalje na Trbiž izpremenjena v pravo avtomobilsko ce-sto. Zanimivo je, da je neka Nemka iz Boana, ki je kupila vilo blizu tega kri-žišča, odpovedala pogodbo, ker se je ustrašila nadvoza.

ŽIČNE VRVI „TECI“

VSEH VRST IN PREMIEROV

IZDELAVA PO AMERIŠKEM NAČINU

SEALE IN NORMALNA

Repr. BOSCOLO & Co.

TRST — RIVA GRUMULA ŠT. 10

TEL. 36-117 — 23-667

G. M. COLOMBIN & FIGLIO

UVOZ - IZVOZ

PLUTOVINE

in IZDELKOV

Trst, Ulica I. della Croce 4

TEL. 94-570

Tlgr. COLINTER - TRIESTE

Ribarič Ivan

UVOZ

IZVOZ

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST - ULICA F. CRISPI 14 - TEL. 93-502

ULICA DELLE MILIZIE 19 - TEL. 96-510

Oglašajte v „Gospodarstvu“!

PRIZNANO MEDNARODNO

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA

GORIZIA - VIA DUCA D'AOSTA N. 88 - TEL. 28-45 - GORIZIA

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

SICMA

IMPORT

EXPORT

TRST - TRIESTE

UL. Giannattina 1

Telefoni

Uredi št. 94-232

privatno 26-364

TELEGRAM: SICMAMARE

DROGERIJA Izidor Vizin

DORO

Gorica — Corso Italia 32

Droge

Barve

Čopiči

Parfumi

Remični proizvodi

SINTETIČNA LEPILA

Potrebščine za slikarje, umetnike itd.

Telefon 26-83

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. A. M. Sancin

zobozdravniški-kirurg

Ustno in zobno higijena,

zobna proteza

Sprejema od 9. do 12. in od 15. do 20. ure. - Ul. Torbentiana 43-II (vogal Ul. Carducci) tel. 37-118

„VISTA“

TRST, UL. CARDUCCI 15 - TEL. 29-656

Bogata izbira fotoaparatov, daljnogledov, toplomerov in fotografskega materiala

Transadria a. d.

IMPORT - EXPORT

Vseh vrst lesa, trdih goriv in stro-jev za lesno industrijo

TRST - Sedež: ul. Cicerone 8/II - Telefon: ul. Cicerone 30214 - Scalo Legnami 96716

IMPEXPORT

TRST - ULICA CESARE BATTISTI 23-I

Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT - TRIESTE

UVAŽA:

vsakovrsten les, drva za tekstil, kolonialno blago

kurjavo, gradbeni material in raznovrstne stroje

IZVAŽA:

SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSNE KOMPENZACIJE

AVTOPREVOZNIŠKO

PODJETJE

A. POŽAR

TRST - ULICA MORERI ŠT. 7

Tel. 28-373

Prevzemamo vsakovrstne prevoze za les in inozem-stvo. — Potrebna hitra. Cene ugodne

Prostor in čas v gospodarstvu

Zgrabiti je treba pravi trenutek

Najbolj cvetoča doba pri starih Gr-kih v gospodarstvu, političnem in kul-turnem pogledu je bila Periklejeva do-bina v V. stoletju pred Kristusom. Peri-klaj je bil izobren državnik, a je imel tudi veliko zaslonbo in pomoč v svoji jako nadarjeni ženi Aspaziji. Znamenitejši možje tedanjega časa, kakor največji filozof Sokrat, znane-ni fizik Anaksagoras, matematik A-naksimenes in slavniki kipar Fidias in drugi, so bili vsi naprednega mišljenja. Menda prav v Periklejev dobi je pro-dala misel, da je najboljša gospodarska metoda tista, ki se izkoristi ugoden in odločilen trenutek za doseg gospo-darskih uspehov bodisi na ožjem pod-ročju posameznika, bodisi v širšem do-lovanju državne skupnosti pri upra-vljanju gospodarskih panog. O historično-kariološki gospodarski metodi je spisal jako lepo in poučno razpravo prof. dr. G. Ruhland pod na-slovom »Sistem politične nacionalne ekonomije« (Berlin leta 1903). Pisec je temeljito obdelal gospodarski, politi-čen in kulturni medsebojni vzročni raz-voj starih narodov, kakor so bili Zid-je, Grki in Rimljanji. Dr. G. Ruhland, profesor nacionalne ekonomije na freiburški univerzi v Švi-ci, je dal silno pomemben poudarek narogrski besedi kajros in je priobčil na naslovni strani knjige mišno sliko genija Kairosa, ki smo jo ponajmanj tudi mi. Slika je posneta po bronasten

kipu umetnika Lizipa, ki je živel na dvoru makedonskega kralja Aleksandra Velikega. Z nekega epigrama je bil po-snet sledeči dvogovor med gledalcem-obsodovalcem in genijem Kairosom:

»Podoba, tu stoječa, kdo je tebe ustva-ri-l?«
Lysippos, veš, iz Sikijone doma je moj-ster.
»In kdo si ti?« Kairos, sem genij,
s katerim mora da računa vsako d'ja-nje in nehanje.
Al' genij sem priložnosti ugodne,
ki tebi nudi jo trenutke odločilni.
»Zakaj le s prsti se dotikaš tal?«
Sem kakor kolaj v večnem teku.
»Cemu peroti mas na nogah in na ple-čih?«
Ko veter le naprej hiteti moram.

»Zakaj ti v desni roki tehtnica je lahna in rezilo ostro?«
Stvar vsako moraš pretehtati za dober konec na ostrino d'jati.
»Zakaj mas lasni šop nad čelom in zakaj od zadaj plešo?«
Ko mi jaz drvim za šop me zgrabi in počete svoje dro zastavl! Če enkrat mislo sem zbežal, praznih rok ostanem v gnevu in kesanju in nikdar več me ne ujameš.
Kakor je za vsako obratovanje po-treben primeren prostor, tako je nuj-no potrebna v začetku tudi izbira pri-mernega, ugodnega trenutka v ožjem in širšem pomenu. Zato naj se časovni začetek določi po izvedbi podrobne in natančne kalkulacije vseh činiteljev, ki prihajajo v poštev. Slavniki nemški državnik Bismarck je rekel, da mora svo-je večje aspeke v politiki pripisati svoji sreči in prizadevanju, da pazi in računa, kdaj gre mimo njega veliki trenutek, da ga pravočasno pograbi za suknjo in za roko ter da se odloči lo-ti dela. In prof. dr. Krater na graškem vseučilišču je med predavanjem dejal, da niso vsi trenutki enaki, maverč, da je prav plodnih ali opolnih trenut-kov malo, a jalovih mnogo.
Zato pa pravijo: »Sreča pride, pamet ide — pamet pride, sreča idele« Po to-či zvoni ti je prepozno! — sicer pa tu-di zvoni ti pred točo ne pomaga vedno.
Dr. L. BOBIC

Trdnika

SILA JOŽEF

UVOZ

IZVOZ

Vsakovrstni les za predelavo, rezan mehki in trdi les, jamski les in za kurjavo

TRST — Ulica F. Filzi št. 23 - Telefon 37-004

JUGOLINIJA

RIJEKA - Poštni predal 379

Telegrami: JUGOLINIJA - RIJEKA

Telefoni: 26-51, 26-52, 26-53

Teleprinter: JUGOLINE 50256

VZDRŽUJE REDNE BLAGOVNE IN POTNIŠKE PROGE

Z/NA JADRAN — SEV. EVROPA vsakih 10 DNI

BLIŽNJI VZHOD vsak teden

DALJNI VZHOD vsak mesec

GRČIJA in TURČIJA vsakih 15 DNI

Zastopstvo v Trstu: "NORD-ADRIA", Agenzia Marittima di V. BORTOLUZZI — Telegrami: "NORD-ADRIA" Trieste - Tel.: 37-613, 29-829 Uradi: TRST, Piazza Duca degli Abruzzi št. 1

MAGAZZINI del CORSO

Trieste - Corso Italia 1 (Angolo P. della Borsa) - Tel.: 29-043

dežnih plaščev

površnikov

jop in hlače

montgomerjev

za MOŠKE, ŽENSKJE

in OTROKE

po najnižjih cenah

Oglejte si naše izložbe!

ZANESLJIVA TRGOVINA

GOSAD

PROIZVODNO TRGOVINSKO PODJETJE

Ljubljana, Prečna 4, tel. 30-329

PROIZVAJA: odlično čajno mešanico „Planinski čaj“, razne zdravilne čaje, dišavice za kuho in kuhinjske začimbe krmljni prešek REDISOL, razne mešanice za kozmetično in prehranjevalno industrijo. Dobavlja razne droge farmacevtski industriji in lekarnam

IZVAŽA: suhe in sveže gobe, zdravilna zelišča in eterična olja

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA

TRST. Zaradi neurejenih političnih razmer v Braziliji so prekupčevalci zelo previdni pri sklepanju kupcij. Cene kave so nestalne; med turovci se je razširil glas, da se bo kava pucnila in zaradi tega počejo kupiti večje količine tega blaga.

Na tržaškem tranzitnem trgu so cene kave naslednje: Minas 2 49-51 protih ali 54 dolarjev v kliringu za 50 kg feo prosta luka; Rio 5 44 protih dolarjev, 49 v kliringu; Victoria 7 33 odnosno 36; Victoria 5 40 odnosno 44; Kustarika 570-600 šilingov; Uganda w. & cl. 290-295 šilingov.

Kava vkravana ali pripravljena za vkravce na viru proizvodnje: feo vagon prosta luka Trst kvotira: Minas 2 46-47 dolarjev, Rio 5 43; Kostarika HGA 560-570 šil, proti vkravanju v novembur-januarju; Kostarika SHB 580-590 šil, proti vkravanju v novembur-januarju; Uganda w. & cl. 280 šil; Tansanika A in AA 500-540 šil; Kenya A 525-560 šil.

Povprečne cene kave na viru proizvodnje: **brazilska kava**, v dolarjih za 50 kg feo: Rio N.Y. 3 45; Rio N.Y. 5 40-41; Santos Superior 64,50; Santos Extra Prime good to large bean 68; Victoria good to large bean 37,50; srednjoameriška kava, v dolarjih za 50 kg feo: Haiti naravna XXXX 55; Salvador fob; Haiti naravna XXXX 55; Salvador fob; Haiti naravna 63; Kostarika 72; **arabska kava**, v šilingih za 50 kg cif: Gima 410; Moka Hodeidah 1 555; **afriška kava**, v šilingih cwt cif: Uganda oprana in predčiščena 282; **indonezijska kava**, v holandskih florintih za 100 kg cif: Bali Robusta 10-12%, nečistoče 265.

Povprečne cene ocarinjenne kave od uvoznika do grosista ko skladišče prodajalca v lirah za kg neto ponovno pretehtano: **brazilska**: Rio N.Y. 5 1430; Rio N.Y. 3 1450; Santos Superior 1660; Santos Extra Prime good to large bean 1720; Victoria good to large bean 1310-1315; **srednjoameriška**: Haiti naravna XXXX 1670; San Salvador 1750; Kostarika 1900; **arabska**: Gima 1530; Moka Hodeidah 1 1655; **afriška**: Uganda oprana in predčiščena 1330; **indonezijska**: Bali Robusta 10-12%, nečistoče 1290.

SLADKOR

TRST. Na trgu s sladkorjem je mirno, kvotacije se niso bistveno izpremenile. Angleški kristalni sladkor, stane 41/5-41/6 funta šterlinga za tono cif. Trst. Madžarski sladkor še ne kvotira, zdi se pa, da bo kmalu zopet v prodaji in sicer v prvih mesecih prihodnjega leta.

POPER

TRST. Cene popra so nekoliko popustile: Sarawak special črn stane 206/6 šil, za cwt cif Trst proti vkravanju v novembur in 200 šil, proti vkravanju v januarju; Malabar stane 265 šil, proti vkravanju v novembur, 260 proti vkravanju v januarju; Tellicherry 280 šil, proti vkravanju v novembur, 272 proti vkravanju v januarju; Sarawak special bel 300 šil, proti vkravanju v novembur in 297/6 proti vkravanju v decembur-jan.

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki je še vedno vsa pozornost odredotocena na trg z olivnim oljem. Tudi v preteklem tednu so cene olivnega olja še nadalje povzlele, toda ti povski niso bili tako visoki in sorazmerju s prejšnjimi. Italijanska vlada se je odločila, da bo prve dni decembra vrlega na trg velike količine semenkega olja, da bi s tem preprečila nadaljnje dviganje cen. Vlada bo morala izvajati strogo nadzorstvo nad prodajo olivnega olja, ker e pričakovati, da bodo nekateri trgovci začeli mšati olivno s semenskim oljem in ga po em prodajati kot olivno olje. Tako bi bili preizvajalci in potrošniki oskodovali, dočim bi se brezvestni trgovci znatno koristili s špekulacijo.

Cene mehke pšenice so ostale neizpremenjene. Trda pšenica se težko prodaja. Kvotacije neolusčene in o usčene žita padajo. Po koruzi je trenutno večje povprševanje.

Cene masla so se okrepile. Sir gre težko od rok.

V mnogih krajih je trgovanje z vinom oživelo. Cene so se nekoliko dvignile.

ZITARICE

LODI. Mehka pšenica fina 7500-7800 lir stot, navadna 6900-7100; trda pšenica fina 8800-9400, navadna 7900-9100; koruza fina 6500-6800, srednje vrste 5500-5700, dobra 4800-5000; ječmen 5800 do 6100; inozemski ječmen 7400-5100; oves 5500-6100; inozemski oves 5100-5700; rž 5800-6100; inozemska rž 4100-4300; proso 6400-6700; inozemsko proso 6200-6500; pšenična moka tipa »00« 10.000 do 10.700; tipa »0« 9100-9400; tipa »1« 8800-9000; tipa »2« 7900-8000; moka za testenine tipa »0« 10.000-10.300; pšenični zdrob tipa »0« 11.400-11.600; tipa »1« 10.900-11.000; koruzna moka fina 7100-7600, navadna 5600-5800; pšenični otrobi 4500-4600.

ZIVINA

LODI. Klavina živina: volji I. 290-340 lir kg, II. 255-280; rejene krave I. 280-355, II. 220-270; bikli I. 300-350, II. 260-290; junci in junice I. 300-360, 240-290; teleta I. 500-520, II. 390-470. — Vprežna živina: volji 290-330 000 lir par; junci I-2 let starosti 250-290 000 lir par; teleta do 1 leta starosti 70-110 000 lir

glava; molzne krave 70-90 000 lir glava; krave prvisnice 120-140 000; junice 80-90 000; telice za rejo 35-45 000; mladi bikli za rejo 130-180 000 lir.

PERUTNINA

MILAN. Piščanci I. 650-720, II. 550-600; zaklani piščanci I. 800-850, II. 700-750; inozemski zmurnjeni piščanci 500-650; žive kokoši 600, zaklane kokoši 750 do 800; zaklane zmurnjene kokoši 500-650; zaklani purani 900-950; zaklane pegatke 900-950; zaklani golubi 800-900; zaklani purani 550-650; inozemski zmurnjeni purani 400-450; zaklane pure 750-850; inozemske zmurnjene pure 450-500; zaklane race 550-600; zaklane gosi 400-450; živi zajci 360-400, zaklani s kožo 440-480, zaklani brez kože 450-520; sveža jajca I. 41-42 lir komad; zmurnjena 32-33, navadna 40-41; inozemska sveža jajca 33-37,50.

MELENI IZDELKI

MILAN. Maslo iz smetan krajevne proizvodnje 800-830 lir kg; iz drugih krajev Lombardije 785; čajno maslo 900; sir grana proizv. 1954 650-620; proizv. 1955 440-510, svež 320-330; 30-60 dni star 350-360; Sbrinz 1 mesec star 400-410, nad 3 mesece star 530-560; Emmen-thal svež 440-480, nad 3 mesece star 520 do 550; Provoleone 1 mesec star 400-420, nad 3 mesece star 470-490; Gorgonzola nad 8 dni star 250-260, postan 380-410; italico svež 370-380, postan 410-430; Tagleggio in Quartirolo svež 300-320, postan 390-400.

OLJE

FIRENZE. Cena za kg feo proizvodnje: kisa: olivno olje extra do največ 1%, kisline 730-780 lir kg, do največ 1,50%, kisa 710-730, do največ 2,50%; kisa 680-710; do največ 4% kisa 670-680; dvakrat rafinirano tipa »A« 650-670, tipa »B« 590-620; semensko olje navadno 450-440, olje iz kmetijskih lesnikov 480-490.

PARADIZNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Po paradiznikovi mezi je malo povprševanja cene so neizpremenjene. Dvakrat koncentrirana meza v škatlah 5 in 10 kg 130-140 lir kg, v škatlah 1 kg 145-155, v škatlah

pol kg 155-165, v škatlah 200 g 195-205; trikrat koncentrirana paradiznikova meza proizv. 1955: v sodih 105-115, v škatlah 5 in 10 kg 145-155, v škatlah 1 kg 155-165; v škatlah 500 g 165-175, v škatlah 200 g 205-215.

KRMA

PADOVA. Krma v razsutem stanju: seno s travnika majske košnje 2100 do 2300 lir stot; otava 2000-2200; seno z naravnega travnika majske košnje 1700 do 1900; otava 1500-1700; suha detelja I. 1800-2000, II. 1700-1800; pšenična slama 400-550; krma stlačena: seno z namakanega travnika majske košnje 2450 do 2600; otava 2350-2500; seno z naravnega travnika majske košnje 2000-2250; otava 1800-2000; suha detelja I. 2100 do 2350, II. 2000-2150; pšenična slama 700-850. Trg je zelo aktiven.

VINO

TREVISIO. Povprečne cene za hl feo grosist: Clinton 10-11 stop. 5000-5400; Raboso 10-11 stop. 5600-6000; Merlot in Cabernet 11-12 stop. 6600-7100; belo vino z ravnine 10-11 stop. 5800-6400; belo z Brd 10-11 stop. 6600-7200.

ZELENAJAVA IN SADJE

MILAN. Suh česen 40-75 lir kg; karčoti 30-40; korenje 45-75; cvetača embalirana 18-23; zelje 50; ohrov 28-35; šebula 34-38; olupljene čebulice 90-120; svež fižol Vigevano 160-180; fižol v strožu 150-160; kromnač 30-38; cikorkija 30-40; solata endivija 75-100; krompir Binthje 36-42; Majestic 32-35; paradizniki 57-90; peteršilj 80-140; repa 24-30; zelena 70-100; špinaca 70-140; bučice 160 do 180.

Kostanj navaden 35-75; kaki iz Neapolja 30-40; jabolka navadna mešana 25-40, Delicious 105-135, Jonahan 85-115; bruske navadne 35-60; Kaiser 155-185; pomaranče 65-92; limone 100-150; mandarini navadni 50-65, Paterno 110-170; ananas 700-750; praženi zemeljski lesniki 270-280; olupljeni kostanj 110-120; neolupljeni mandeljni 320-340; lesniki 320-330; orehi navadni 190-210; Sorrento 320-330; bosanske slive 220-230; suho grozdje 270-290.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	31/10	19. 11.	29. 11.
Pšenica (stot. dol. za bušel)	204 ³ / ₄	204 ¹ / ₂	203—
Koruza (stot. dol. za bušel)	128 ³ / ₄	124 ¹ / ₂	123 ³ / ₈
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	45.80	46—	47—
Cin (stot. dol. za funt)	96.75	98.50	98.82
Svinec (stot. dol. za funt)	15.50	15.30	15.50
Cink (stot. dol. za funt)	14.75	13—	13—
Aluminij (stot. dol. za funt)	24.40	24.40	24.40
Nikelj (stot. dol. za funt)	64.50	64.50	64.50
Bombaž (stot. dol. za funt)	34.55	35—	34.35
Zivo srebro dol. za steklenico	284—	284—	284—
Kava (stot. dol. za funt Santos 2)	57.25	56—	55.50

LONDON	31/10	19. 11.	29. 11.
Baker (f. šter. za d. tono)	371—	385—	387
Cin (f. šter. za d. tono)	781—	793—	780
Cink (f. šter. za d. tono)	91—	92—	97
Svinec (f. šter. za d. tono)	106 ⁷ / ₈	108—	111 ³ / ₄

SANTOS	31/10	19. 11.	29. 11.
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	435.90	412—	416

Pomemben je skok cene kavčuka pa tudi cene svinec in cinku so zelo čvrste. Prav tako je cena elektrolitnega bakra še vedno zelo visoka. Nazadnje jo cene pšenici.

ZITARICE

V Chicagu je cena pšenici v tednu do 25. novembra nazadovala od 205 na 201 1/4 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v decembur. Prav tako je cena koruzi padla od 124 3/4 na 123 5/8 stotinke dolarja za bušel. Prvi poskus za obnovno mednarodnega sporazuma o žitu, ki so ga napravili nedavno v Zenevi, je propadel. Prizadete države se niso mogle sporazumeti. Sklenile so, da se spomlad zopet sestanejo. Kanadska vlada očitno ne veruje, da bi sploh prišlo do obnove sporazuma; saj se je odločila, da razproda svoje zaloge pšenice. Njej je sledila Avstralija, o kateri poročajo, da namerava razprodati žito tudi izpod cene. Vse te okoliščine so seveda vplivale na ceno na mednarodni borzi.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cene s adkorju so še vedno nizke; v New Yorku 25. novembra 3,14 stotinke dolarja za funt. Tako je cena dosega najnižjo točko po januarju tega leta in se danes suče 0,11 stotinke izpod plafona, ki je bil določen v mednarodnih sporazumih. Podatki o svetovni letini so ugodni. Med Kubo in nekimi ameriškim podjetjem so zaključili kupčije za 750.000 ton sladkorja po 3,15 stotinke dolarja za funt. Cena kavi niha v tednu do 25. novembra je v New Yorku za malenkost napredovala, in sicer od 49,55 na 50,10 stotinke dolarja za funt. To nihanje pripisujejo politični napetosti v Braziliji. V Združenih ameriških državah so mnenja, da bodo cene še padle. Ministrstvo za kmetijstvo meni, da bo svetovna proizvodnja kave v petih letih mmožna bolj narasla kakor potrošnja. Kakao stane v New Yorku (25. XI.) 30,38 stotinke dolarja za funt (teden poprej 30,40).

VLAKNA

V New Yorku je cena bombažu v tednu do 25. nov. nazadovala od 35,20 na 34,90 stotinke dolarja za funt proti ta-

kojšnji izročitvi. Računajo, da bodo zaloge ZDA v sezoni 1955/56 dosegle 25,9 milijona bal, to je 2,4 milijona več kakor v prejšnji sezoni. Polemnoša z izvozom vred ne bo dosegla nihč 12 milijonov bal, tako da bo ob koncu sezone ostalo na razpolago še okoli 14 milijonov bal. Pridelke izven Združenih ameriških držav v tako imenovanem svobodnem svetu bo dosegel 16,7 milijona bal, to je 1 milijon več kakor v sezoni 1954/55. V Aleksandriji je 25. nov. stal karnak 74,02 (teden poprej 74,07) talarja za kantar, asnuni 55 (56,12) talarja za kantar. Volna je v New Yorku popustila od 130 na 129,5 stotinke dolarja za funt za vrsto suvit. V Londonu česana vrste 64S/5 105 (teden poprej 103 1/4) penja za funt, proti izročitvi v decembur. V Franciji (v Roubaixu) je cena napredovala od 1045 na 1070 frankov za kg. Na zadnji dražbi v Londonu 28. nov. je bilo 42,500 bal novozelandske, južnoafriške in avstralske volne.

KAVCIUK

V New Yorku je cena kavčuka poskočila od 45,10 na 49,50 stotinke dol. za funt proti izročitvi v decembur. Vrsti RSS v Londonu je bila cena 25. novembra 37 1/4 pri kupcu in 37 3/4 pri prodajalcu (teden poprej 35 1/4 pri kupcu, 35 3/4 pri prodajalcu).

KOVINE

Na newyorški borzi je zbudila pozornost učvrstitve cene svinec. Cena se je povzpela na 15,50 stotinke dolarja za funt. Povprševanje je tako veliko, da predvidevajo nov skok cene. Čvrsta je tudi cena cinka. Elektrolitični baker se drži še vedno visoko. Cena je v tednu do 25. nov. nazadovala od 47,50 na 46,23 stotinke dolarja za funt. Antimon Laredo neizpremenjen, pri 33 stotinkah dolarja za funt; lito železo pri 59 dolarjih za tono, Buffalo toni pri 59; staro železo srednji tečaj 45,83, teden poprej 45,17; živo srebro 279-283 (275-280 teden poprej) dolarjev za steklenico. Cene barbastih kovin v Zahodni Nemčiji 25. nov.: elektrolitični baker 459,50-464,50 DM, aluminij 240-242 DM za 100 kg.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Pravilno obrezovanje vinske trte

Končno tudi letos lahko rečemo s pesnikom: Prijatelj, obrodile so trte vince nam sladko. — Vsak pridni gospodar ga je že tudi pretečiti in preskrbel, da bi se ta zlata kapljica ne pokvarila. In s tem je delo končano? Ne! Tudi prihodnje leto hočemo imeti od trte čim več in čim boljše vino, zato moramo skrbeti za nadaljnje oskrbovanje vinograde.

Poleg zimske kopei in gnojenja nas čaka, v kolikor ga nismo že opravili, še obrezovanje. Pri tem opravilu moramo biti previdni, ker z njim posežemo v življenjsko ravnotežjo rastline.

Leto je bilo precej muhasto in trgateli bolj pozna kot v letih, ko enakomerno sije sonce. Grozdje je potrebovalo več časa za dozorevanje, pa tudi les ni imel najprimernejših pogojev za dozorevanje. Zaradi tega letos prezgodnje obrezovanje trt na mestu. Za pravilno urejanje rodnosti moramo poznati razne činitele, ki vplivajo na življenje vinske trte. Razne sorte imajo različne lastnosti. Ene so bolj bujne, druge manj; ene oblikujejo rodna očesa nižje, druge pa na višjih kolencih. Zaradi tega ne moremo dati enotnega nasveta za obrezovanje tako posameznih sort kot posameznih trt. Nekateri sorte so zelo rodne, druge manj. Rodne sorte imajo to lastnost, da so tudi nižja očesa rodna; zato tem sortam lahko močnejše prikašamo rožne, ne da bi se bali, da bi zaradi tega pridelek padel. Nazivamo in slabo rodne sorte se razlikujejo od prejšnjih po tem, da bazalna očesa niso rodna; če te sorte režemo na kratko, bomo popolnoma opeharjeni na pridelku. Kako moramo obrezovati posamezne sorte glede na njihove morfološke sposobnosti, bomo govorili ob drugi priložnosti. Danes bomo samo povedali, kako vpliva čas obrezovanja na začetek rasti, na bujnost, na rodnost in na kakovost pridelka.

Osnovno načelo, katerega ne smemo zanemarjati, je, da ne smemo obrezovati trt, do kler listje ne osuše. Če trto obrezujemo poprej, prekinemo vegetacijo in preprečimo kopičenje rezervnih snovi. Posebno važno je vprašanje kopičenja rezervnih snovi v predelih, ki so podvrženi ostrim zimam. Če trta nakopiči dovolj rezervnih snovi in les popolnoma dozori, je rastlina mnogo odpornjša proti mrazu. Rezervna hrana, ki jo je rastlina nakopičila, služi tudi za prehranjevanje rodnih oces. Zato se iz teh razvilje vsi grozdni nasavki. Zgodnja rez (takoj po trgatvi) naj se izvede v primeru, ako so zime tople in če hčemo, da bo trta spomladj pogostejši pozno, z zgodnjim rastjo se zakasni za nekaj dni začetek rasti, kar se zelo ugodno odraža v krajih s pogostimi poznimi spomladanskimi mrazovi. Spomladj požene najhitreje ona trta, katero smo obrezali po odpadku listja ali celo v decembur ali januarju. Ta pojav je tesno povezan z delovanjem fermentov na rezervne snovi. Trta požene toliko pozneje, kolikor manjša je količina rezervnih snovi.

Prav tako kot na začetek rasti vpliva čas obrezovanja tudi na rodnost. Največjo rodnost bomo dosegli, če bomo obrezovali takoj po trgatvi in pozno spomladj, ko so mladiči vsega zgozdne vrste graha ali druge stročnice, ki jo boš lahko uporabil za zeleno gnojenje. V nobenem primeru ne smeš obdelovati mokre zemlje, ker s tem delaš več škode kot koristi. Če potrebujemo korenjake za saditev ali pa mlade cepelince, si jih preskrbiš že sedaj. Čez zimo jih hraniš v kleti zasute v pesku ali v zasipnici na prostem. Do njih ne sme priti voda, ker se sicer kvarijo. Prvi pogoj, kateremu moramo zadostiti, je zrnaost v vsakiščeni masi.

V sadovnjaku. Če se nisi, pripravi jame za saditev mladih dreves. Za postavitev sadovnjaka se moramo posvetovati s strokovnjaki, ki nam bodo svetovali, kakšne sorte naj zasadimo in kako naj pripravimo zemljo. Še pred mrazom moramo obrezovati drevesa in jih nato pokropiti z bordoško brozgo ali z drugimi preparati za zimsko škropljenje.

V vinogradu. Moramo čimprej izvesti rigoliranje (pašnate), če hočemo še izkoristiti ugodnosti jesenske saditve mladih cepelnc. Prekopljiva trt star vinograd in v zavetnih in sončnih legah lahko zasejesh zgozdne vrste graha ali druge stročnice, ki jo boš lahko uporabil za zeleno gnojenje. V nobenem primeru ne smeš obdelovati mokre zemlje, ker s tem delaš več škode kot koristi. Če potrebujemo korenjake za saditev ali pa mlade cepelince, si jih preskrbiš že sedaj. Čez zimo jih hraniš v kleti zasute v pesku ali v zasipnici na prostem. Do njih ne sme priti voda, ker se sicer kvarijo. Prvi pogoj, kateremu moramo zadostiti, je zrnaost v vsakiščeni masi.

V sadovnjaku. Če se nisi, pripravi jame za saditev mladih dreves. Za postavitev sadovnjaka se moramo posvetovati s strokovnjaki, ki nam bodo svetovali, kakšne sorte naj zasadimo in kako naj pripravimo zemljo. Še pred mrazom moramo obrezovati drevesa in jih nato pokropiti z bordoško brozgo ali z drugimi preparati za zimsko škropljenje.

V hlevu. Hlev moramo skrbno čistiti iz razlogov, ki smo jih navedli že v prejšnji številki. Krmini obrok naj bo izdaten, ker potrebuje živina glede na pojačano prebavo mnogo več kalorij in hladnih hrane. Ne smemo pozabiti, da tudi pozimi se mora živina gibati; zato naj bo napajališče na prostem, da se bo živina vsaj tako malo gibala. Bolje bo, če bomo preskrbeli živini lepo tekališče, na katerem se bo gibala v lepih sončnih dneh.

V hlevu. Hlev moramo skrbno čistiti iz razlogov, ki smo jih navedli že v prejšnji številki. Krmini obrok naj bo izdaten, ker potrebuje živina glede na pojačano prebavo mnogo več kalorij in hladnih hrane. Ne smemo pozabiti, da tudi pozimi se mora živina gibati; zato naj bo napajališče na prostem, da se bo živina vsaj tako malo gibala. Bolje bo, če bomo preskrbeli živini lepo tekališče, na katerem se bo gibala v lepih sončnih dneh.

V hlevu. Hlev moramo skrbno čistiti iz razlogov, ki smo jih navedli že v prejšnji številki. Krmini obrok naj bo izdaten, ker potrebuje živina glede na pojačano prebavo mnogo več kalorij in hladnih hrane. Ne smemo pozabiti, da tudi pozimi se mora živina gibati; zato naj bo napajališče na prostem, da se bo živina vsaj tako malo gibala. Bolje bo, če bomo preskrbeli živini lepo tekališče, na katerem se bo gibala v lepih sončnih dneh.

in poveča rodnost; ta isti ukrep slabša s povečanjem rodnosti kakovost grozda in s tem tudi vina. Če hočemo to, rebo dobro vino, moramo obrezovati šele decembra ali preden se začne kroženje sokov. Najboljše uspehe so dosegli z obrezovanjem v mesecu januarju, vendar to je možno le v krajih, kjer ni nevarnosti pobeze.

Maide in izčrpane vinograde bomo obrezovali jeseni po odpadku listja. Trte, obrezane v tem času, bodo zgodaj pogonale in izognili se bomo tudi solzenju, ki zelo slabi rastno moč trte. Od takih vinogradov ne smemo zahtevati velike rodnosti, ampak jim moramo pomagati, da si opomorejo toliko, da bodo prihodnja leta prešli v normalno rodno stanje. Če se pojavi v vinogradu bujna trta ali pa če imamo opravka z bujnimi sortami, ki so vsled tega povzročile slabi oplodnji, bomo jih pa obrezali takoj po trgatvi, pred odpadkom listov ali spomladj po začetku rasti.

Do zgoraj navedenih načel o času obrezovanja so prišli na podlagi poskusov, ki so jih izvedeni posebno v Franciji. Ti so pokazali, kakšno veliko važnost ima obrezovanje in kako z njim lahko vplivamo na trto, da nam da to, kar od nje zahtevamo. Ne smemo pa

Kmet in vrtnar v začetku decembra

Na njivi. Ali si že razstrosil gnoj in opravil globoko jesensko oranje? Če se nisi, izkoristi lepe dneve, ki jih imaš na razpolago. Pri globokem oranju ne smemo pretiravati, ker se lahko zgodi, da vrzemo na plan nestrukturano zemljo, katere se rada zalije in preprečuje kroženje zraka ter življenje dvoživk, ki zemljo ugodijo. Zaradi tega zgornjo plast obračamo, negodnico in mrtvico pa je rahljam. Šele po večletnem rahljanju lahko jo vrzemo na plan. Oranje ne sme biti vsako leto enako globoko, ker je vsled tega napravi trda nepropustna plast, kateri pravimo »plazina«. Dostikrat je ta pojav prvič vzrok prpadanja strukture zemlje, nepravilnega razvoja rastlinskih korenin ter zastoja vode na površini. Preskrbeti si moramo še sedaj prvovrsten semenski krompir, da ga lahko v kletih silimo. Semenski krompir moramo hraniti v svetlem in toplem prostoru, da bo napravil kratke in močne poganjke. Preprečiti moramo zastoj vode s tem, da napravimo odvajalne jarkove. Ječmenove plevce moramo pred poklajdanjem dobro pariti, da se rese omečajo in razkujijo.

2. vprašanje. Ali lahko postavim naš sosed na meji med našimi in sosednjimi parcelami